

nový život

7-8

Z OBSAHU

KARD. BERAN DĚKUJE AMERICKÝM KRAJANŮM • VRÁNA: PIERRE TEILHARD DE CHARDIN, VĚDEC A APOŠTOL NAŠEHO VĚKU • ODPOVĚĎ KONCILU NA KOMUNISMUS • SMÍŠENÁ MANŽELSTVÍ • PAVEL VI. K POLSKÝM POUTNÍKŮM • VÍRA, NADĚJE A LÁSKA • Š.-P.-O.: KARD. BERAN MEZI NAŠIMI KRAJANY V SEV. AMERICE • JUST: ZÁMEK V BUČOVICÍCH NA MORAVĚ • RADIMSKÝ: POKUS O BILANCI SLAVNÉ POUTI AMERIKOU • Z DOPISŮ • BOJ O PAŠIJE: PRO A PROTI • NAŠE POVÍDKA: BRATŘI MRŠTÍKOVÉ, NA DEN SV. CYRILA A METODĚJE

ROČ. XVIII. ČERVENEC-SRPEN 1966

nový život

MĚSÍČNÍK CYRILOMETODĚJSKÉ LIGY PRO KULTURU A ŽIVOT Z VÍRY • VYDÁVÁ KŘESŤANSKÁ AKADEMIE V ŘÍMĚ • ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE: NOVÝ ŽIVOT, VIA DELLA CONCILIAZIONE, 1. ROMA-ITALIA • Řídí redakční kruh. • Předplatné na rok 1966: V Itálii 1800 lir (podpůrné 250 lir). Pro ostatní země 3 dol. (podpůrné 5 dol.) nebo stejná hodnota v jin měně. Zaslání letecky účtujeme zvlášť a třeba je platit předem. Předplác se v Itálii: pošt. slož.: C. c. post. 1-33428 ACCADEMIA CRISTIANA - Via della Conciliazione, 1. Roma (617) s pozn. NŽ 1966. • Z jiných evropských zem (Belgie, Dánska, Francie, Holandska, Lucemburska, Německo, Norska, Portugalska Rakouska, Švédsko, Švýcarsko) a z Maroka můžete poukázat přímo na pošt. úřad 1800 lir na: NOVÝ ŽIVOT - ACCADEMIA CRISTIANA, Roma, Via della Concilia

zione 1. - Italia. • Z ostatních zemí mezinár. pošt. poukázkou, šekem, peněžním dopisem římské administraci (na jméno Mons Francesco Planner), nebo našim zástupcům v jednotlivých zemích: Anglie: CML (P. Jan Lang S. J.), 114, Mount Street, LONDON W. 1. — Francie: zasláním 15, — NF poštovní složenkou na adresu: Jaroslav Jáchym, 4, rue General Chappuis, Belfort; cc 1724-81 Dijon. — Německo: zasláním 12 DM poštovní složenkou na: Karl Fořt, Konto München (8000), Nr. 151283. — Austrálie CML (Dr. Stanislav Hofírek), 519, Dryburgh Str., North Melbourne, Vic. — Kanada: Zemská CML (Václav Vostřez), Box 54, Main P. O., Hamilton, Ont., nebo Czech Jesuit Fathers (Rev. B. Janíček, S. J.), 4605 West Broadway, Montréal 28, P. Qué. — USA: Rev. Jaroslav Tománek, Veseleyville, P. O. Grafton, No. Dakota.

Vita Nuova. - Mensile. • Con approvazione ecclesiastica. • Autorizzazione Tribunale Roma N. 3779 del 16-3-54. • Direttore responsabile: P. Vincenzo INSOLERA S. J.

KAREL VRÁNA PIERRE TEILHARD DE CHARDIN

Vědec a apoštol našeho věku

1. - Teilhardovo jméno jde celým světem

Není mnoho vědců a je málo spisovatelů, kteří dosáhli tak velké popularity v tak krátké době jako Pierre Teilhard de Chardin. Před deseti lety jeho jméno bylo skoro neznámé. Vyskytovalo se jen v přísně odborných geologických a paleontologických časopisech. Dnes se o Teilhardovi hovoří i v denním tisku. Jeho díla dosahují rekordních vydání. Překládají se do světových jazyků. Vědecké, filosofické a kulturní časopisy věnují Teilhardovi stále rostoucí pozornost. Organizují se světové i národní sjezdy k hlubšímu poznání této strhující osobnosti a její uchvacující myšlenky. Zakládají se teilhardovské studijní kroužky a kluby; vznikají sdružení obdivovatelů tohoto myslitele. Objemné spisy, exegetické eseje a kritické články o Teilhardově životě a díle dnes tvoří už celou knihovnu.

Tento mimořádný, i společensky zajímavý jev kulturní ozvěny Teilharda de Chardina, se nedá vysvětlit poukazem na módní snobismus nebo na časový vrtoch unavených estétů toužících po novotě. Módní zájmy se rychle mění a stárnou. Zájem o Teilharda však trvá. Zasaňuje stále širší vrstvy. Jeho myšlenky dopadají stále dále. Překračují všechny hranice a procházejí železnou i bambusovou oponou. Každé větší nakladatelství chce vydat svého

Teilharda. Jeho myšlenky se dnes nemůže vyhnout žádný kulturně otevřený a tvořivý duch.

President africké republiky Senegal Leopold Sedar Senghor pokládá Teilhardovo pojetí člověka a společnosti za kvalitativně vyšší myšlenkový model, který může lépe než marxistický materialismus vyjádřit a podepřít živelnou touhu afrických národů po spravedlivějším, rovnějším a černému kontinentu přiměřenějším uspořádání společenských podmínek. Italská a francouzská komunistická diskutují o Teilhardovu pojetí hmoty a vývoje ve vesmíru. V Československu se připravuje překlad jeho spisu » Místo člověka v přírodě «. Katoličtí a marxističtí intelektuálové v Polsku se už dávno seznámili s hlavními myšlenkami tohoto vědce. Slavný ruský spisovatel a autor románu » Doktor Živágo « Boris Pasternak se nadchl pro teilhardovskou kosmickou vizi. » Ze soudobých myslitelů « — řekl Pasternak — » Teilhard je mi nejdůležitější, nejbližší a nejdůvěrnější. « V témže smyslu se vyjádřil i mladý jugoslávský docent Mihaljo Mihaljov. Tito lidé nemluvili jen za sebe, nýbrž za celou generaci mladých neklidných intelektuálů, hledajících schůdnou cestu k pravé demokracii a k lidskému řádu podle míry skutečného člověka.

2. - *Kdo je Teilhard de Chardin?*

Na tuto otázku můžeme odpovědět dvěma slovy : vědec a kněz. Vědecká práce a kněžství Teilhardovo splývají v harmonickou jednotu a tvoří dva nerozlučně spjaté rozměry jediného života. Neomezují se ani se nevylučují, nýbrž navzájem doplňují. Skvělá a úspěšná vědecká dráha Teilhardova je vlastně jakýmsi prodloužením jeho kněžství, jeho služby Bohu a lásky k člověku. S náboženským nadšením prozkoumával minulost Země a s posvátnou úctou se skláněl nad zkamenělinami. Viděl v nich tvořivou sílu Boží lásky a dramatický vzestup lidstva putujícího ke Kristu. I jako kněz dosáhl nádherných misijních a apoštolských úspěchů ve světě uzavřeném a lhostejném ke křesťanství. Věda mu otvírala nejen smysl vesmíru a tvář minulosti. Umožňovala mu též setkat se s člověkem technologického věku, mluvit jeho řečí, rozumět jeho osamocení a jeho nejhlubším nadějším. Teilhard byl dokonalým apoštolem a knězem, protože byl dokonalým prostředníkem dvou světů, které se v moderní době navzájem odcizily. V jeho duši a v jeho životě se opět setkala Kristova církev se světem vědecké a technické civilizace.

Vzpomeňme alespoň jednu zdánlivě bezvýznamnou událost, která však jasně svědčí o Teilhardově apoštolské práci. Prvního ledna roku 1932 účastníci slavné vědecké výpravy — známé pod jménem » žlutá okružní cesta « — slaví Nový rok v čínské misijní stanici Lingchov. Začíná se mší svatou. Naskytuje se tu nezvyklý, snad jediný obraz : početná skupina vědců a badatelů, skoro všichni nekatolíci, v hlubokém usebrání obklopuje oltář, na němž obětuje páter Teilhard. Zcela samozřejmě ho pokládají za duchovní hlavu výpravy. Liturgický obřad nepůsobí vůbec umělkovaně. Otec Teilhard ho prožívá jakoby zevnitř, rozvíjí ho harmonicky a nenuceně tak, aby všichni přítomní mohli prožívat tajemství eucharistie. Vznešená prostota a prostá vznešenost mešní liturgie si podmaňuje geology a paleontology světového formátu. Nikdy nezapomenou na tyto nádherné okamžiky prožité u Teilhardova oltáře. S velkou pozorností a s duchovním hladem naslouchají krátké promluvě na evangelium toho dne. Teilhard dovede vyložit biblické slovo tak, aby proniklo až na dno

PETR TEILHARD DE CHARDIN

duše moderního člověka. Dovede je přeložit a převést do slov srozumitelných i těm, kteří je slyší poprvé v životě. Neobvyklé posluchačstvo rozumí knězi a vědci Teilhardovi, když mluví o Kristu skrytém a působícím v prasilách hmoty, o Kristu, v němž a pro něhož bylo vše stvořeno a který je začátkem, osou, srdcem a cílem kosmických dějin.

3. - *Začátky*

Pierre Maria Teilhard de Chardin se narodil 1. května roku 1881 jako čtvrtý z jedenácti dětí na zemanské usedlosti Sarcenat v Auvergne, v sopečném kraji Francie nedaleko jeskyní Lascaux a Eyzies. Čtyři jsou vlivy, které probouzely v Pierrovi povolání k vědě a ke kněžství.

Vzpomínaje na své mládí Teilhard napsal : » Šťastné dětství, hle, to je síla člověka. Ti, kdo prožili šťastné chlapectví, najdou vždy oporu ve svých vzpomínkách. « Matka, Berta Adéla de Dompierre d'Hornoy, pravnučka známého spisovatele Voltaira, uvedla svým vrozeným a nábožensky vypěstovaným vychovatelským uměním malého Pierra do středu křesťan-

ské víry. Bez jakékoliv povrchní sentimentality dovedla vstítit do vnímavé duše svého syna úctu k božskému Srdci. » Milá a svatá maminka ! « — píše později Teilhard — » Od ní mám vše, co tvoří nejlepší část mé duše. Byla pro mne onou jiskrou, jež rozžehla oheň. « Vědeckonáboženská syntéza Teilhardova koření v hlubokém přesvědčení a v intuici, že nejvlastnější záhada veškerého vývoje ve vesmíru tkví v praenergii, jejíž podstatou je Láska. » A právě toto mi říkávala moje matka, « píše Teilhard ; » potřeboval jsem celý život, abych tuto pravdu rozvedl a vypracoval do celostního světového názoru. «

Otec Alexander Viktor Emanuel patřil k oné venkovské zemanské šlechtě, která je nejen zamilovaná do svých povinností a práce, nýbrž i do dějin a do přírody svého rodného kraje. Dbal o to, aby se jeho děti učily latině a dějepisu. Uváděl je také do přímého pozorování a studia přírody. Pečoval o domácí sbírku ptactva, motýlů, květin a kamenů. » Od svého otce jsem zdědil jistou vyrovnanost, která je základem všeho ostatního ; a též náklonnost k přírodním vědám. «

Na duchovní růst a zrání Teilhardovo měla rozhodující vliv i jeho sestra Markéta Marie. Ve dvaceti letech onemocněla Pottovou chorobou a už se nevyлéčila. Přestože byla připoutána na lůžko nebo na vozík, zorganizovala a řídila dlouhá léta katolickou jednotu nemocných s takovou rozhodností a energičností, že se jí dostalo přezdívky » kaprálna «. Pierre brzy vytušil, že jeho sestra hledala a nacházela Boha v samém srdci lidského utrpení. » Markétko, moje sestro, « píše jí, » zatímco já oddán zcela pozitivním silám vesmíru, jsem se toulal po dálných mořích a cizích kontinentech, stravován vášnivou pozorností ke všem barvám země, Ty, znehybnělá a přikovaná na lůžko, nenápadně a v tichu proměňovalaš v hlubinách své bytosti nejděsivější stíny světa ve světlo. Řekni mi, komu z nás se před tváří Boha dostalo lepšího údělu ? «

Sopečnatý a hornatý auvergnský kraj přitahoval chlapeckou duši Pierrovu a probouzel v ní neuhasínající touhu po poznání skrytých a tajemných sil, které vytvořily vesmír a zemi. Už jako chlapec Pierre Teilhard hledal v hmotě něco prapůvodního a absolutního. Sbíral pilně nejen nerosty, nýbrž i staré pohozené kusy

železa. Tvořil si první museum. Jednoho jarního dne — bylo mu asi šest let — se vypravil se svou čtyřletou sestrou bez vědomí rodičů k prvnímu » výzkumu « sopek. Na otázku udivených rodičů, co hledal v sopečném kraji, odpověděl s naprostou samozřejmostí : » Chtěl jsem vidět, co je uvnitř. « Vzpomínaje na první začátky svého vědeckého zájmu pater Teilhard napsal : » Nebylo mi jistě víc než šest nebo sedm let, když jsem pocítil přitažlivost hmoty, nebo přesněji : přitažlivost něčeho, co zářilo v samém srdci hmoty. «

Teilhardova duše se už v útlém dětství probudila k dvěma velkým láskám, začala gravitovat k dvěma ústředním pólům : ke Kristu a k zemi. Celý jeho další život, vědecký i náboženský, tkví v dramatickém úsilí o sjednocení těchto dvou sluncí, která zářila na jeho obzoru.

4. - *Student a řeholník*

V dubnu 1892 Teilhard vstoupil jako jedenáctiletý chlapec do jezuitské koleje Notre-Dame de Mongré ve Villefranche-sur-Saône (Rhodan). Patří k duchovnímu poslání jezuitského řádu vychovávat akademickou mládež v duchu zdravé modernosti a činné uvědomělé křesťanské víry, učit ji posvěcovat vědu náboženstvím a sloužit náboženství vědou. Teilhard de Chardin převedl tento školský program v život.

Studoval snadno a výborně. Vynikal v literárních i vědeckých oborech — s výjimkou náboženství. Budoucímu apoštolu technologickeho věku se nelíbily přesládlé a bezkrevné formulky, jimiž oplýval tehdejší katechismus. Profesori a spolužáci na něm obdivovali nejen bystrou inteligenci, ale především » zoufale vyspělou moudrost «, jak se vyjádřil jeho učitel pater Henri Brémond. Student Teilhard se zdánlivě nikdy neúčastnil občasných mladistvých nadšení své třídy. Zachovával si vždy hluboký klid. Pod tímto zevnějškem však dřímala a rostla velká vášeň : kameny.

Ve studentské koleji uzrálo jeho kněžské a řeholní povolání. V sedmnácti letech si uvědomil, že jeho další život může mít smysl jen tehdy, bude-li zasvěcen velkým a absolutním ideálům. Jeho duše tehdy prožívala palčivou potřebu nadprůměrné a mimořádné dokonalosti. To byl začátek jeho rozhodnutí vstoupit do řádu svatého Ignáce z Loyoly.

20. března 1899 byl přijat do jezuitského noviciátu v Aix-en-Provence. Patřilo už teď k jeho životnímu slohu, že se vrhal celou svou mladistvou bytostí do duchovního přerodu. Musel si uvědomit, že vnitřní svoboda, vyplývající z věrnosti k řeholnímu ideálu, se platí, a to draze. V jednu okamžiku se mu zdálo, že se musí neodvolatelně vzdát své velké lásky k přírodním vědám, k svým »kamenům«. Duchovní vůdce pater Troussard pomohl nezkušenému novicovi překonat tuto krizi. Poukázal mu na to, že ukřižovaný Kristus vyžaduje plný rozvoj jeho přirozených vloh a osobnosti, tak jako od něho očekává nadpřirozené posvěcování.

Po dvou letech noviciátu — 25. března 1901 — složil řeholní sliby zcela svobodně a v jasném vědomí závazků, které na sebe bral. O tomto rozhodném kroku napsal: »Při skládání slibu chudoby jsem pochopil jako nikdy předtím, nakolik peníze mohou být prostředkem ve službě a v oslavě Boha; při slibování čistoty jsem si uvědomil jako nikdy předtím, do jaké míry muž a žena se mohou doplňovat a navzájem se povznášet k Bohu; skládaje slib poslušnosti porozuměl jsem lépe svobodě, kterou Bůh uděluje tomu, kdo mu slouží.«

Proticírkevní zákony tehdejší francouzské vlády přiměly Tovaryšstvo Ježíšovo odejít do exilu. Scholastik Pierre Teilhard vyemigroval se svou komunitou na anglický ostrov Jersey. Pokračoval ve studiu; volný čas věnoval geologickému výzkumu ostrova. V letech 1905-1908 vyučoval fyzice a chemii na jezuitské koleji v Káhiře v Egyptě. Teologická studia dokončil v Anglii. Na kněze byl vysvěcen 24. srpna 1911.

Když se urovnaly náboženskopolitické poměry ve Francii, řádoví představení poslali otce Teilharda do Paříže, aby se vědecky specializoval v oborech, které ho od mládí vždy přitahovaly: v paleontologii a v geologii. Teilhard měl štěstí, že ho do těchto vědních oborů uvedli velcí badatelé a skvělí učitelé, jako abbé Henri Breuil z Collège de France a profesor Marcellin Boule z Musea přírodních dějin.

Vypuknutí první světové války znamená pro Teilharda nucené přerušování studia. Je povolán k vojenské sanitní službě. Život mezi vojáky na frontě a v zákopech, neustálé nebezpečí, mnohé bitvy, setkání se smrtí, která prosévala

řady jeho kamarádů — to vše prohlubuje, hněte, dotvořuje a utužuje Teilhardovu duši. »Člověk, který se zúčastnil nelidského, nebo lépe řečeno nadlidského života tisíců sobě podobných, člověk, v jehož blízkosti přešla jejich smrt, nebude se už nikdy moci zajímat jen o fosilního člověka, a nemyslet přitom na člověka své doby a na člověka zítřka. Nebude už nikdy jen sběratelem kostí, nýbrž jeho láska bude platit živému lidstvu a s něžnou úctou se bude sklánět nad zemí, mateřskou půdou a kolébku člověka.

Po skončení války se Teilhard vrátil proměněn a vyzrálý ke svým kamenům a kostím. Doktoroval v paleontologii a nějaký čas vyučoval na Katolickém institutu v Paříži, dříve než byl poslán do Číny, aby spolupracoval s jiným jezuitou, páterem Vincentem, při paleontologickém výzkumu.

5. - *Na Dálném východě*

Setkání s Čínou, s jejím pravěkem a s její moudrostí znamenalo pro otce Teilharda rozhodující událost v jeho životě a v jeho myšlení. Na Dálném východě si uvědomil meze západní křesťanské kultury; tam poznal pravé rozměry lidstva. Tam, daleko od evropské vlasti, prohloubil a upevnil své přesvědčení, že jedině v Kristu mohou lidské rasy a kultury najít svou spásu a své naplnění. Evropský tradiční kulturní styl se ukázal nedostatečným pro dynamickou, odvážnou a universalistickou osobnost francouzského jezuita. Pater Teilhard se tedy zapojil do výzkumné a vědecké práce Národní čínské geologické společnosti v Peking (National Geological Survey of China).

Získal si brzy hodně přátel a začal vytvářet onu »teilhardovskou síť«, da níž postupně zatáhl téměř všechny vedoucí geology a paleontology světa. Na konci roku 1929 píše svým přátelům: »Přejímám stále více vedení geologického a paleontologického výzkumu čínského pravěku ve známé oblasti Šu-Ku-Tien, ležící asi 50 km na jihozápad od Peking.«

Výzkumné práce, organizované Geologickou společností za přímé účasti Otce Teilharda, vyvrcholily senzančním objevem. Ve staré vyvětralé jeskyni v Šu-Ku-Tien se našlo jedno z nejbohatších nalezišť fosilií čínského pračlověka. Ve vědě jsou tyto pralidské zkameněliny známy pod jménem: *Sinanthropus* nebo též

Homo pekinensis. Objevením čínského pračlověka pravá vědecká práce teprve začala — a to hlavně pro pátera Teilharda. S mladistvým nadšením pracoval léta na přesném určení geologické doby a na stanovení podobností, rozdílů a závislostí Sinanthropa s pračlověkem objeveným na ostrově Jávě a s dnešním člověkem » Homo sapiens «. Trpělivými vědeckými rozbory se Teilhardovi podařilo zařadit čínského pračlověka do geologického a paleontologického prostředí Asie.

V letech 1931 a 1932 se pater Teilhard zúčastnil jako geologický odborník slavné vědecké výpravy napříč Asií, tak zvané » žluté okružní cesty « (Croisière jaune), organizované francouzskou automobilovou společností Citroen a s finanční pomocí washingtonské » Národní zeměpisné společnosti «. Nezasloužil se jen o výsledky výpravy na poli vědeckého poznání. Svou strhující lidskou a kněžskou osobností vytvořil mezi vědci a pracovníky přátelskou jednotu a opravdové kamarádství.

Teilhard neznal odpočinku, když šlo o vědu. Prozkoumal asijský Jih po stránce geologického rozvrstvení. Vědecká vyspělost, bohaté zkušenosti získané přímo v terénu, živelná potřeba spojovat, sjednocovat poznané skutečnosti, vedly Teilharda k tomu, aby spolu s mladým

jezuitou a geologem otcem Leroyem založil v Pekingu 1940 Ústav pro geobiologii. Ústav zasvětil Kristu Králi. Nad bránu budovy dal napsat : » Aby Bůh byl vším ve všem. «

Čínsko-japonská válka ho odloučila od ostatního světa, který v těchto letech byl opět v plamenech druhého světového konfliktu. V nuceném exilu otec Teilhard třídil vědecký materiál pečlivě nasbíraný na svých cestách po asijském kontinentu. Pořádal také své myšlenky, zkušenosti a intuice, které hledaly v jeho duchu syntetické vyjádření. Roku 1945 dokončil ještě v Číně své hlavní dílo » Člověk jako biologický jev « (Le Phénomène humain), které však vyšlo až po jeho smrti.

Unaven, nemocen a vyčerpán vrátil se po válce do Evropy. Když se zotavil, pustil se znovu do vědecké práce. Tentokrát pracoval s Američany na geologickém a paleontologickém výzkumu východní Afriky, kterou pokládal za kolébku lidstva. Jednou vyslovil přání : » Chtěl bych zemřít v den Vzkříšení. « Vzkříšený Kristus, kterého nacházel a miloval v tvořivých silách vesmíru a v dramatu lidských dějin, povolal k sobě otce Pierra Teilharda 10. dubna 1955 na Hod Boží velikonoční. Myšlenka tohoto moderního apoštola však žije dál a ukazuje nám cestu k absolutnímu pólu vesmíru, ke Kristu.

SMÍŠENÁ MANŽELSTVÍ

V posledním čísle Acta Apostolicae Sedis je vyhlášena instrukce o smíšených manželstvích, která zčásti mění dosavadní církevní zákonodárství v té věci. O obsahu a dosahu této nové instrukce přinášíme rozhovor s profesorem církevního práva na Papežské universitě sv. Tomáše Akvinského, dominikánem *dr. Ondřejem M. Petřem*. On je taky už dlouhá léta soudcem v církevních manželských procesech.

Proč církev tak nerada vidí manželství mezi katolíkem a nekatolíkem? Není to dnes — po vatikánském sněmu — mentalita už překonaná?

Neřekl bych. Stačí se zamyslet nad listem sv. Pavla Efesanům. Říká tam (5, 32), že křesťanské manželství naznačuje hlubokou jednotu lásky mezi Kristem a církví. Z toho pak už samo sebou plyne, že manželé mají být zajedno ve všem, co utváří a ovlivňuje celý jejich život,

tedy hlavně v náboženství. Mluvil jsem kdysi s jednou paní, která žila v celkem šťastném manželství s nekatolíkem. Rodinný život byl vzorný, jeden syn se stal knězem — a přece mi ta paní otevřeně přiznala, že zrazuje každého od smíšeného manželství : i při vší lásce a vzájemném porozumění chybí vnitřní jednotu, když v náboženství každá strana jde svou vlastní cestou. A manželské spoluzití katolíka s nekatolíkem se stává ještě problematictější, když ta druhá strana vyznává náboženství, podle kterého je například dovolen rozvod. To pak může znamenat stálé nebezpečí pro klidné trvání manželství.

Promiňte, důstojný otče, ale nedíváte se na tu otázku snad příliš teoreticky? Dnešní způsob života nese s sebou, že se katolíci častěji stýkají

s nekatolíky ve společnosti, v zaměstnání, při zábavě apod., a to zase vede k možnosti lepšího výběru při volbě partnera pro manželství. A to ani nemluvíme o tom, že vatikánský sněm svým ekumenickým zaměřením se snaží položit základy k jednotě všech křesťanů. A nejsou právě smíšená manželství jednou z cest, jak sblížit různá křesťanská vyznání?

Jdete na mne se silnými důvody, které všechny mají v sobě zrno pravdy. A myslím, že právě tyto vámi uváděné důvody způsobily, že otázka smíšených manželství byla teď znovu regulována onou instrukcí kongregace pro nauku víry ...

Promiňte, že vás přerušuji. Krátce a dobře: změnila tedy církev radikálně své zákonodárství stran smíšených manželství?

Řekl bych: Ano i ne. Podívejte se: Až dosud platily zhruba tyto zásady: církev jen velmi nerada svolovala k smíšenému sňatku především z obavy, aby nebyla ohrožena víra katolické strany a děti z takového manželství aby byly křtěny a vychovávány katolicky. Aby církev dosáhla těchto svých požadavků, předpisovala tzv. záruky: nekatolická strana musela písemně slíbit, že nebude bránit katolické straně ve vykonávání náboženských povinností a že dovolí katolický křest a katolickou výchovu dětí. A ke katolickému křtu dětí a k jejich katolické výchově se podobně zavazovala i strana katolická.

To je všechno pěkné. Ale jak to jde dohromady s náboženskou svobodou, kterou vyhlásil vatikánský sněm?

Tím jste se dotkl nejbolestivějšího místa celého problému. Abychom to lépe pochopili, můžeme rozdělit nekatolické partnery katolíků na dvě skupiny: První pokládá všecka náboženství za více méně rovnocenná, za rozličné cesty k témuž Bohu. Takovému člověku ovšem ty závazky o katolické výchově dětí nepůsobí zvláštní potíže. Víte asi, že katolický sňatek uzavřel např. český bratr dějepisec Palacký s katolickou dcerou advokáta Měchury: vyžadované záruky podepsal a čestně je plnil. — Ale je druhá skupina nekatolíků, kteří jsou ve svědomí přesvědčeni o pravdě jen svého náboženství. Jak může takový hluboce věřící nekatolík přistoupit na záruky, že děti budou vychovávány katolicky? Vždyť by tak jednal proti svému svědomí — a tedy hřešil! A právě zde

KARD. BERAN v České kulturní zahrádce v Clevelandu

vychází nové církevní zákonodárství nekatolické straně vstříc. «

Tedy se už nekatolická strana nemusí zavazovat ke katolické výchově dětí?

Tak jednoduché to zase není. Podle nové instrukce má farář jednat takto: 1) žádat od katolické strany záruky, že děti budou vychovávány katolicky; 2) má vyložit nekatolické straně, jak vážný závazek ve svědomí vzala na sebe strana katolická, a uctivě nekatolík požádat, aby se dobrovolně k tomu závazku připojil. Když však nekatolický partner je přesvědčen, že takové jednání by nemohl srovnat se svým svědomím, biskup napíše do Říma a dostane další pokyny, jak se v těchto okolnostech má chovat. Ale katolická strana v každém případě musí dát záruku, že udělá všecko, aby děti byly vychovávány katolicky.

Promiňte, důstojný otče, ale na první pohled se zdá, že církev tím dovoluje i teď ještě přece jen příliš málo.

Snad — ale jsou ještě další úlevy, které dříve nebyly. Tak např. při smíšeném manželství může biskup dovolit všechny obřady jako při svatbě dvou katolíků — i mši svatou se snoubeneckým požehnáním, což bylo dříve vyloučeno. A dále: církev zrušila exkomunikaci, kterou stíhala katolika, když se dal oddat před nekatolickým duchovním. — Aby bylo jasno: sňatek katolika v nekatolickém kostele je dále před církví neplatný a hříšný, ale katolík už není pro to stížen klatbou. — A je teď také dovoleno, že smíšenému sňatku v katolickém kostele může být přítomen i duchovní nekatolické strany, po uzavření manželství k snoubencům promluvit a společně s přítomnými se za ně pomodlit.

A co myslíte, otče: je to už poslední slovo církve v této záležitosti?

Těžko být prorokem, ale přesto myslím, že ne. Naznačil to anglikánský primas Ramsey,

když po rozhovoru s papežem Pavlem výslovně prohlásil, že tato nová instrukce o smíšených manželstvích je jen první krok na cestě ke vzájemnému respektování svědomí jak strany katolické, tak i nekatolické. A přitom můžeme poznamenat, že ve vztahu k pravoslavným dovolil sněm více: manželství katolika se stranou pravoslavnou, uzavřené před pravoslavným duchovním, je sice v zásadě nedovolené, ale platné. Koncil vycházel přitom z faktu, že pravoslavní duchovní jsou skutečně vysvěceni a mají tedy apoštolskou posloupnost. Je docela dobře možné, že časem podobné uvolnění bude dáno i pro sňatek katolíků s anglikány, protože je známo, že dnes velká část anglikánské hierarchie má také apoštolskou posloupnost: od roku 1932 totiž skoro ke každé biskupské konsekraci přibírají anglikáni jednoho biskupa z tzv. Utrechtské unie, a ti mají, jak se všeobecně uznává, platně vysvěcené biskupy. Možná si vzpomínáte, že právě o této otázce apoštolské posloupnosti jsem kdysi psal v Novém životě (1960, 90-91; 147).

ODPOVĚĎ KONCILU NA KOMUNISMUS

Podáváme souhrn článku, který napsal německý redemptorista P. Bernard Häring, vlivný teolog na koncilu a jeden z tvůrců XIII. schématu.

Druhý vatikánský sněm si vzal za úkol stanovit poměr mezi církví a dnešním světem. Tu ale už nebylo možné přehlížet komunismus, protože to je jistě jedna z nejbolestnějších otázek naší doby. Věřící měli plné právo na jasné slovo. Toto slovo v duchu koncilu, jak si ho představoval papež Jan a jak ho chtěl mít i jeho nástupce Pavel VI., nemohlo být pouhé odsouzení. Každý se může přesvědčit o tom, že odsouzení dnes zůstává bez účinku, ba někdy má přímo opačný účinek, že se zakázané věci dělá propaganda.

Bylo nutné položit si otázku, proč komunismus získává tolik přívrženců, a to i mezi pokřtěnými katolíky, zamyslet se nad jeho příčinami a nad tím dobrým, co komunismus obsahuje, aby se odhalily jeho nesprávné prvky. Tak vznikla pastorační kon-

stituce O církvi v dnešním světě; kromě jiných věcí měla se také vypořádat s bezbožeckým komunismem. A dělá to věcně: marxista, který hledá upřímně pravdu, najde v ní kladnou odpověď na leckterý ze svých požadavků, ale taky pozná, že řešení, jak je navrhuje komunismus, naprosto nestačí.

Odpověď je náboženského rázu

Konstituce se neobrací v první řadě k těm, kdo jsou mimo Církev, např. aby začala rozhovor s ateisty; mluví především k věřícím: kdyby křesťané v uplynulých sto letech jednali tak, jak to žádá konstituce, nebylo by možné, aby se komunismus uchytil v křesťanských zemích. A jestliže se aspoň dnes rozhodnou jít statečně a věrně za jejími směrnici, pak bezbožecký komunismus ztratí veškeru přitažlivost u člověka, který myslí a uvažuje.

Církev se dívá na věci z hlediska náboženského. Protože koncil usiluje především o náboženskou obnovu křesťanského lidu v duchu pokání a změny smýšlení, pojednání o komunismu se muselo změnit ve výzvu ke katolíkům, aby se obnovili ve své víře v živého Boha a aby mu podávali před světem

takové svědectví, že by se žádný rozumný člověk nemohl vymknout otázce o víře v Boha a jeho posla Ježíše Krista. Pastorační konstituce jedná o ateismu v člancích 19-21. To, co tam stojí, pochopíme však plně jen tehdy, když to zapojíme do širšího rámce o celistvém povolání člověka, který byl stvořen k obrazu a podobnosti Božímu a který rozhoduje o svém věčném osudu za své pozemské pouti.

» Hlavní důvod důstojnosti člověka záleží v jeho povolání ke společenství s Bohem. Už od svého zrození člověk je zván k rozhovoru s Bohem; člověk existuje jen proto, že ho Bůh stvořil z lásky, z lásky je neustále udržován, a nežije opravdu podle pravdy, leč když svobodně uzná onu lásku a odevzdá se svému Stvořiteli. Bohužel mnozí z našich současníků nevidí toto životní a vnitřní spojení s Bohem, nebo je výslovně zavrhnou; bezbožectví musíme tedy počítat mezi nejvážnější otázky naší doby a nad ním se pozorně zamyslit « (19).

Konstituce potom podává rozřazení ateismu, aby pak snáze spolu s příčinami též naznačila, jak mu odpomoci. Různé formy ateismu nejsou jasně od sebe odděleny, mají mnoho společných prvků. Ani uvnitř marxistického ateismu není všechno jednotné; někteří popírají úplně jakéhokoliv Boha; jiní nepopírají ani tak jasnou přítomnost Boha, jako spíše jeho poznatelnost; jiní pouze tvrdí, že Bůh, jak ho křesťané vyznávají ve svých náboženských projevech a ve své povrchní morálce, nemůže existovat, protože by to nebyl opravdu živý Bůh; jiní konečně jsou do té míry zaujati problémem člověka, že se jim zdá ztrátou času zajímat se ještě o Boha.

Sněm neměl v úmyslu zbavit viny ateisty jakéhokoliv odstínu, jestliže proti volání vlastního svědomí hledí držet daleko od svého srdce a rozumu otázku po Bohu. Otcové měli před očima v první řadě katolíky a k nim se obraceli; na nich závisí rozhodujícím způsobem, zda bude možné odevzdat všem lidem přesvědčujícím způsobem evangelium. Proto je vyzývají, aby zpytovali svědomí, dříve než začnou hledat vinu na druhých: » Věřící mohou mít nemalý podíl na vzniku bezbožectví tím, že někdy spíše zastiňovali než odhalovali pravou tvářnost Boha a náboženství, když zanedbávali výchovu své víry, když ji předkládali nesprávným způsobem nebo se dopustili nedostatků ve svém životě náboženském, mravním a sociálním « (19).

Vždycky se nacházeli lidé, kteří více nebo méně v Boha nevěřili. Co je však nového a strašného na našem století, je » systematický ateismus«, který prý chce osvobodit člověka od víry v Boha, aby pak člověk, nezávislý pán sebe samého, se ujal plně otěží dějin. Zvláště nebezpečná je systematická forma bezbožectví, jak ji vypracoval dialektický materialismus; ten » si slibuje osvobození člověka především tím, že ho osvobodí hospodářsky a sociálně. V tomto osvobození prý mu brání svou podstatou náboženství, protože obrací naději člověka ke klamnému věčnému životu a tak ho odvádí od budování pozemské společnosti. Proto přívrženci této nauky bojují proti náboženství násilím, kdykoliv se dostanou ve státě k moci, a šíří ateismus, hlavně při výchově mládeže, také s použitím donucovacích prostředků, jak ji má státní moc k dispozici « (20).

Každý vidí, že tyto řádky popisují názory a metody komunismu, ale popisují je z hlediska náboženského. O hledisku hospodářském a sociálním se zmiňují jen potud, pokud sami marxisté vycházejí ze svého pojetí historickomaterialistického hospodářství a politiky, aby šířili bezbožectví a ukládali ho násilím.

Odpověď koncilu je čistě náboženského rázu; končí výzvou ke všem ateistům, jakéhokoliv politického nebo nepolitického ražení, aby » se srdcem otevřeným se zamyslili nad Kristovým evangeliem «; pak uznají, že » naděje ve věčný život nijak neuменьšuje významnost pozemských úkolů, ale spíše poskytuje nové podněty k jejich splnění « (21).

Výslovné odsouzení komunismu ?

Křesťané si musí uvědomit, že nestačí vyložit ateistům evangelium jako nějaký souhrn nauk a pojmů. Rozhodující prvek je svědectví jejich života z víry. Úplné překonání ateismu žádá od církve neustálé úsilí » ... obnovovat se a očišťovat. Víra musí ukázat svou plodnost, tím že utváří život věřících, i život světský, a že je vede, aby uskutečňovali požadavky spravedlnosti a lásky, především vůči chudým. Konečně velmi mnoho přispívá k tomu, aby se zjevovala přítomnost Boha, bratrská láska věřících, když svorně spolupracují k dobru evangelia a jsou jako znamení jednoty « (21).

Jak proniklo na veřejnost, jedna část biskupů shromáždilo prý na 450 podpisů, aby sněm výslovně odsoudil komunismus. Kterýsi francouzský kněz byl vinen tím, že k tomu nedošlo,

protože petici ukryl ve své zásuvce. Ve skutečnosti všichni biskupové o podpisové akci věděli; ostatně už mnohem dříve než na 4. zasedání se objevila otázka, jak se má koncil zachovat vůči komunismu, aby ho správně soudily dějiny i Bůh. Není pochyby, že Otcové myslili i na toto: Jak se zachovají některé komunistické vlády vůči katolíkům, když sněm slavně odsoudí komunismus, aniž současně poukáže na vinu kapitalistických režimů v minulosti. Co vlastně zbývá k odsouzení? ptali se biskupové. Ateismus je jasně popsán v XIII. schématě, mluví se tam o jeho protilidském rázu. Bylo odsouzeno zneužití politické moci v jeho prospěch. V mnoha odstavcích předlohy se sněm vyslovuje pro náboženskou svobodu a pro základní práva osoby a rodiny. Do nového světla byla postavena sociální nauka církve a rozlišena jak od omylů kapitalismu, tak i kolektivismu. Co ještě scházelo? Záleželo oněm biskupům na tom, aby do schématu bylo pojata slovo »komunismus«, anebo chtěli zaujetí postoje rázu politického?

Není pochyby, že koncil se musel vyhnout jakémukoliv náznaku politického postoje, zvláště když šlo o to, pranýřovat zneužití politické moci ve prospěch bezbožectví. Nesměl vzniknout dojem, že Církev na sněmu sleduje současně s náboženskými i cíle politické. Jestliže se však měl jen vsunout výraz »komunismus«, o který komunismus by se jednalo? Africký? Jugoslávský, polský, ruský, čínský...? Můžeme je uvést na nějakého společného jmenovatele? Dnes jsme svědky různých druhů komunismu, které nestojí proti sobě a nerozlišují se jen po stránce politické a hospodářské, ale zauímají rozdílný postoj i co do bojovného ateismu a v pronásledování věřících. Uvnitř různých komunismů je v plném proudu vývoj, a kdo ví, zda se alespoň některý nakonec snesitelně nevyrovná s náboženskou svobodou a církví. Nikdo nesmí jednou vyčítat sněmu, že nedovedl rozlišovat, jeho výnosy neplatí jen pro naši dobu; proto se omezil jen na to, aby dal biskupům a katolíkům rozličných národů směrnice rázu náboženského, prodchnuté naukou evangelia; na jejich základě budou moci posuzovati pozdější vývoj.

Dialog mezi křesťany a ateisty

Sněm se jasně vyslovuje pro navázání dialogu mezi křesťany a ateisty a pro jeho udržení (21). Jaké měl pro to pohnutky a co má být předmětem tohoto dialogu? Předmětem celé konstituce O církvi v moderním světě jsou úkoly, dobra a společenství pozemská, posuzo-

vaná ve světle evangelia a v jejich posledním vztahu k věčnému určení člověka. Kromě křesťanů je konstituce určena též všem lidem, kteří jsou ochotni k rozhovoru s církví. Konstituce je tedy už sama, svým cílem a svou strukturou, jakýsi pokus o dialog. Koncil se nezajímal jen o to, co je v člověku věčného, ale hleděl pochopit též výrazné známky a těžkosti dnešního člověka.

Jakákoliv forma bezbožectví je samozřejmě pro sněm velký blud; Otcové však hledí pochopit bloudícího člověka, zvou ho, aby jim naznačil body, kterým nerozumí a které ho urážejí v nauce, ve způsobu učení a především v chování věřících. I církev chce konat zpytování svědomí, aby se lépe mohla účastnit rozhovoru.

Prvním předmětem dialogu jsou pozemské skutečnosti a úkoly člověka. »Církev zavrhuje naprosto jakýkoliv ateismus; přece však s upřímností říká, že věřící i nevěřící mají podávat svůj přínos k správnému uspořádání tohoto světa, v kterém žijí spolu; k tomu nelze dojít bez čestného a rozvážného dialogu« (21). Naprostý rozdíl v názoru o posledním cíli člověka nebrání tomu, aby se nemohlo dojít k jednotě alespoň stran otázek lidského soužití, v ovzduší spravedlnosti a míru, a stran některých základních práv člověka na poli hospodářském a sociálním. Moderní pluralistická společnost žádá, aby lidé, přes rozdíly na poli náboženském, dovedli se společně zamyslet nad otázkami denního života, aby začali opravdový rozhovor a našli praktické řešení přijatelné všemi. Sociální mír bude mít z toho jen prospěch, když nevěřící se seznámí se způsobem, jakým věřící zaměřují své pozemské úkoly k věčnému životu.

Podmínkou k plodnému a nutnému dialogu je vyvarovat se jakéhokoliv odlučování v občanském soužití. »Církev s bolestí říká, že stále existuje odlučování mezi věřícími a nevěřícími, které protiprávně zavádějí vládcové některých států, neuznávajíce základní práva lidské osoby. Žádá plnou svobodu pro věřící, aby jim bylo dovoleno budovat v tomto světě též Boží dům« (21). Tato slova ukazují čestnost, s jakou křesťané chtějí vést dialog. Neskryvají svou víru a své slavnostní volání po náboženské svobodě. Nevyvozují z toho žádné odlučování vůči nevěřícím v občanském životě, ale chtějí, aby se s nimi jednalo stejným způsobem.

Rozhovor, o němž mluví sněm, není, aspoň ne přímo, dialog s komunistickou stranou jako politic-

kou organizací; sněm se tím nechtěl zabývat. Je to dialog věřícího se svým bližním, který ještě nenalezl víru.

Rozhovor s ateisty ještě neznamená, že křesťan káže svou víru. V první řadě jde o to, poznat se lépe a hledat základnu pro plodné a pokojné soužití. Křesťan přece jen má hledět, aby se jeho partner upřímným rozhovorem a srdečným přátelstvím a příkladem života začal » dívat na Kristovo evangelium se srdcem otevřeným « (21).

I když dialog s ateistou se neseťká hned s ochotou vážně se zamyslet nad pravdami víry, přece jen znamená už krok vpřed; je to pořád ještě lepší než mlčení plné zlé vůle nebo než nedostatek jakéhokoliv lidského styku. Ostatně neustálá dispozice u křesťana » k čestnému a rozvážnému dialogu « je svědectvím víry v společného Otce na nebesích a výraz lidské solidarity a naděje, že najde u druhého vždycky něco dobrého. Pozornost prokazovaná nevěřícímu bližnímu je k prospěchu i křesťanovi, protože ho nutí, aby se zpytoval, zda jeho život a jeho slova jsou svědectvím o živém Bohu, podněcuje ho, aby stále více prohluboval svou víru.

Rozhovor křesťanů s nevěřícími má být veden s pokorou. Bůh a církve nepotřebují lži, ani abychom říkali bílé tomu, co je černé. » I dnes si je církve vědoma velké rozdílnosti, jež existuje mezi poselstvím, které káže, a slabostí těch, jimž evangelium je svěřeno. Aťsi dějiny budou o těchto nedostatcích soudit jakkoliv, naším úkolem je být si jich vědomi a neúnavně proti nim bojovat, aby nebyly překážkou v šíření evangelia « (43). » Ano, církve vyznává, že měla a může mít prospěch i z nepřátelství těch, kdo se proti ní stavějí nebo ji pronásledují « (44).

Další vyrovnání s komunismem

Užitečnou odpověď na otázky, jež klade dialektický materialismus, nedávají jen tři články týkající se bezbožectví, ale celá konstituce Radost a naděje. Jedna z nejvýznamnějších těchto otázek se týká hodnoty pozemských skutečností a činností. Tomu je věnována třetí kapitola první části.

Běžný marxismus říká, že naděje ve věčnou vlast odvádí člověka od pozemských úkolů. Podle Marxe,

VÍRA, NADĚJE A LÁSKA

*Opustil jsem město svého mládí,
opustil jsem přátele a vlast
a zůstala mi víra.*

*Víra, která věří v Boha, v jeho pomoc a v lidskost.
Na ní mohu stavět chrám,
chrám, který ještě nebyl postaven
a lidské oko jej nikdy neužítí,
ale Bůh jej bude vidět,
neboť já budu věřit.*

Nedávno jsem byl ještě doma.

*Dlel jsem u teplého rodinného krbu —
teď jsem v cizině.*

*Má smysl se ptát, zdali mám jít dál,
jestli doufat mám, že vrátím se zpět?*

*Že doufat mám, že doufat musím,
to vím už sám. — Tak pročpak se ptám?*

*Mé mládí, krásné jak kytice polního kvítí,
mládí, jež jsem žil obklopen láskou a dobrými lidmi.*

*V tom mládí jsem poznal lásku,
láskou jsem žil a naučil se jí.*

*A to mi dává sílu teď, ve světle zkoušek a překážek,
a z toho bohatství budu čerpat celý svůj život.*

*Láska je ta, která věří, doufá a která miluje,
a láska zůstává a trvá — neboť je láska.*

(Napsal v únoru 1966 patnáctiletý hoch v exilu.)

Lenina, Stalina a jejich duchovních dědiců vývoj dějin a konec lidstva určují jen a jen hospodářská činnost a struktura. Všechno ostatní z toho plyne jako pouhá nadstavba, i když nelze vyloučit jistou vzájemnou závislost. Všechny energie člověkovy proto soustřeďují na tuto životní oblast. To prý je nejvyšší možné hodnocení lidské činnosti, a odtud očekávají veškeré štěstí a pokrok. Nezakrývají však, že s tímto pojetím historického socialismu je těsně spojena jako nutný důsledek další teze, že totiž běh dějin je » dialektický «, že tento pokrok je výslednicí boje mezi třídami, který neustále v hospodářské podstavbě roste. Až na konec prý tento boj uzraje v dokonalou syntezí komunistické beztrždní společnosti. I konečná situace bude ještě stále určována hospodářským prvkem, nejdokonalejším hospodářským marxistickým uspořádáním. Onen mír a štěstí už nerušený žádným rozporem je však mimo jakoukoliv naši zkušenost.

Zcela jiný je obraz církve o pozemských skutečnostech a činnosti: pro ni je to vše něco víc než pouhý historický proces, v kterém člověk je zmítán hospodářskými podmínkami a procesy. Vše, co je na zemi, Bůh svěřil lidem jako znamení své lásky. Člověk toho má užívat podle vzájemné lásky a spravedlnosti, tak se

duševně rozvíjet a přibližovat Bohu, zdroji veškeré lásky a spravedlnosti. Pokrok v bratrské lásce a ve spravedlnosti je tak důležitější než technický pokrok (35). Pohled obrácený s vděčností k Bohu, dárci všeho dobra, a k bližnímu, který je Kristus bratr, nijak neodvádí člověka od jeho pozemského úkolu; právě naopak: je to šlechetný a účinný důvod, aby utvářel lidské soužití a dával smysl pokroku. Náboženství » nevede člověka, aby zanedbával dobro svého bližního, ale ukládá mu povinnost ještě větší, aby o toto dobro pracoval « (34). A kapitola o kulturní činnosti praví: » Křesťané, poutníci k nebeské vlasti, mají hledat věci vyšší a okoušet je; to ale neumenšuje, nýbrž zvětšuje význam povinnosti spolupracovat se všemi lidmi, aby dali světu tvářnost více lidskou « (57).

Žádné pojetí si tolik neváží pozemských skutečností jako pojetí křesťanské; vidí v nich projev otcovské dobroty Boží a ví, že způsob jejich užívání tvoří zkoušku pravého bratrství. Pozemské skutečnosti a činnosti odhalují svou poslední a nejvyšší hodnotu jen ve světle pravé bratrské lásky a ve světle Stvořitele a společného Otce. Křesťan si je vědom, že jeho věčný osud závisí na tom, jak zachová příkazy bratrské lásky a spravedlnosti na poli hospodářském a v sociálním soužití (srov. 63-72).

Proti ideologii třídní nenávisti koncil klade sociální nauku o bratrství a soudržnosti. Proti kolektivnímu plánování, které pohlcuje jednotlivce, staví křesťanský ideál spoluodpovědnosti co možná největší. Proti pokusům komunistického tábora uvalit na všechny národy marxistickou ideologii lstí a násilím, sněm klade výzvu k pokojné spolupráci všech lidí, aťsi je jakékoliv jejich náboženství a jejich pohled na svět. Komunistický tábor udržuje svět v neklidu a ohrožuje mír, tím že probouzí revoluce, tím že nutí ostatní národy ozbrojit se v míře nevidané, protože jen tak mohou zaručit svou svobodu a odradit komunisty od dobrodružství nové války. Koncil v duchu evangelia hlásá, že jsou jiné cesty, jak ukončit šílené závodění ve zbrojení a ušetřené částky vynaložit na pokrok všech národů, zvláště nejchudších.

Odkud zlo ve světě

Karel Marx vykládá dějiny světa nevyhnutelnými rozpory, které existují v hospodářské podstavbě. Podle něho jediné rozumná cesta, jak překonat tato napětí, která se projevují především v nenávisti a třídním boji, záleží

v tom přiznat si je, zostřit je a tak dojít k » syntezi « socialistické beztřídní společnosti. Nejen marxisté přispívají k tomuto zostření rozporů, nýbrž i kapitalisté, třebaš hájí tuto svou činnost jinými ideologiemi.

I zde sněm dává rozhodující odpověď, aniž výslovně jmenuje marxismus: nejtěžší zla ve světě, v životě soukromém, v hospodářství, ve společnosti a v politice nepocházejí z » dialektických « rozporů ve výrobních vztazích, ale koneckonců z hříchu, v němž jsou činné mocnosti temnot. Pýcha, lakomství a sobectví je hřích, a přeměňují pozemské skutečnosti — Boží dar a určené za nástroje bratrské lásky — v nástroje nenávisti. » Jestliže se tedy někdo ptá, jak můžeme překonat tuto bídu, křesťané vyznávají, že všechny lidské činnosti — den co den ocitající se v krizi pro pýchu a nezřízenou sebelásku — mají být očištěny a zdokonalovány Kristovým křížem a zmrtvýchvstáním. Člověk, jež Kristus vykoupil a jenž se stal novým stvořením v Duchu svatém, může a má milovat věci stvořené Bohem; od něho je dostává, a proto se na ně dívá a má je v úctě, jako by pocházely z jeho rukou. S vděčnou myslí vůči svému Dobrodinci a v pokoře a svobodě ducha užívá věcí stvořených tak, aby se zmocňoval světa podoben tomu, který nemá nic, a kterému všechno patří. Všecko je vaše, vy jste Kristovi a Kristus je Boží « (1 Kor 3, 22-23) (37).

Marxistická nauka kromě nauky o třídní nenávisti obsahuje též opravdu křesťanský požadavek, i když nakažený souhrnem systému, do něhož je pojat — soudržnost s pronásledovanými. Masa dělníků v moderním průmyslu by nebyla přístupná marxismu, kdyby křesťané přesvědčujícím způsobem předložili před jejich zraky a prožívali plný ideál bratrství všech lidí, všech sociálních tříd a všech národů. Naproti tomu však se svědomí křesťanů velmi často ukázalo slepým a necitelným vůči sobectví skupin lidí. Sněm proto odhaluje nesmyslnost a zlobu sobectví všeho druhu. Protože jsou křesťané vykoupeni, mají postavit proti pýše jednotlivce i skupin pravou soudržnost, spravedlnost, porozumění, trpělivost, mírové podniky, a to v životě veřejném, národním, mezinárodním, hospodářském i kulturním. Proti-komunismus, který se opírá jen o slavnostní odsouzení, a pak ponechává volnou cestu ne-

návisti jiného druhu, nepomáhá k vykoupení lidstva, ale připojuje k jednomu zlu druhé.

Málo osvícení tradicionalisté, kteří hájili nejen nehybnost země, ale též neměnnost formulí a zvyků zděděných jako znamení pravověří, nevědomky přiváděli vodu na mlýn komunistům. Zvláště mládež a zvedající se sociální třídy mají pochopení pro pokrok a snadno ztrácejí víru, když jim církev připadá jako muzeum minulých století. Pro komunismus však všechno je ve vývoji, je to dějinný proces, pokrok plný napětí. Nezná nic stálého a trvanlivého kromě základního zákona o napětí a pokroku, o dialektice mezi tezí, antitezí a syntézou, která zase dává vznik novému napětí.

Závěr

Koncil staví do plného světla dějinné obzory člověka a křesťanství jak vůči nesprávným myšlenkovým schémátům a vůči ustrnulému tradicionalismu, tak i vůči marxismu; činí to ne ve formě přísného odsouzení, ale konstruktivním výkladem. Po věroučné stránce vyložil svou nauku především ve věroučné konstituci O církvi a v konstituci O Božím zjevení. Pastorační konstituce Radost a naděje se zabývá zblízka spravedlivými požadavky a omyly dialektického materialismu. Rozmanitost a vývoj ve světě jsou považovány za pozitivní hodnoty. Křesťanské náboženství jsou dějiny spásy, dějiny vztahů mezi Bohem a lidským pokolením, dějiny, které se rozvíjejí v rámci světových dějin a též dějin hospodářských. Křesťanská nauka není statická a ustrnulá; zahrnuje neustálou bdělost, abychom zachytili » znamení doby«. Ale ani se neutápí v toku bez břehů, v neustálém vývoji. Člověk je tvůrcem dějin v plném smyslu slova, je s to dát směr pravým dějinným možnostem, s kterými se setká a které přijímá, zaměřit je do budoucna, a tak utvářet dějinný materiál v plně lidském smyslu, protože zná poslední základ a smysl dějin. Boží Slovo stvořilo vše. Hříchem svět se stal starým a špatným. Avšak Kristus, vtělené Slovo Otcovo, je nový člověk (22). Od něho lidské dějiny mají svou dynamiku. On přivede vše vítězně k dokonalosti, stvoří nové nebe a novou zemi, takže v nich bude ukojena každá touha stvořené přirozenosti.

Vůči tomuto pohledu na lidské dějiny, jehož zárukou je sama Pravda a v němž je přítomen Kristus — » Kristus včera, dnes a na věky « — marxisté ještě víc než unavení tradicionalisté připadají jako jen a jen lidé z včerejška.

Kard. Berana vítají v » CEDAR RAPIDSÍCH « studentky katolické střední školy též českým nápisem, jak si to ještě zapamatovaly od svých rodičů.

MARIÁNSKÉ NÁMĚSTÍ

(Prvá varianta)

*Tam, kde Terezička z kašny vodu lije,
tam, kde rabbi Löw, Golemův otec v snění,
tam, kde portál Klementina vyběhl, tam
je rozkošné náměstíčko Mariánské.*

*Šlechta nechala pomník krásné linie,
město zas radniční dům v ladvém vlnění,
církev posvátný, velkolepý knižní chrám
na rozkošném náměstíčku Mariánském.*

★ ★ ★

(Druhá varianta)

*Knihovna a velká obrazárna městská,
veleknihovna universitní klementinská,
sešly se sestersky a družně, k boku bok.*

*Uměny a vědy, dříve jako dneska,
kráčivaly spolu — hle epopej karolinská,
našel se stěží u nás mohutnější sok.*

Ze sbírky » Praha mých snů «

F. C. Štěrba

BRATŘÍ MRŠTÍKOVÉ NA DEN SV. CYRILA A METODĚJE

Proste u božského trůnu vděčné za Slovany —
Opatrujte, orodujte, u národu strážně stůjte —
Ó svatí Otcové !

V nejkrásnější roční době slaví Morava svůj svátek. Památka nezemřelých po tisíci letech dosud kvete v srdcích moravského lidu a v den jim zasvěcený celou Moravou táhnou slavné písně cyrilometodějského dne.

Bože, cos ráčil před tisíci roky
rozžatí otcům víry světlo blahé,
jenžto jsi řídil apoštolů kroky
z východu k naší Moravěnce drahé,
k tobě hlas prosby z této vlasti vane :
Dědictví Otců zachovej nám, Pane !

A slavný, šedý Velehrad hemží se toho dne mraky moravského lidu. Ze všech stran slívají se Boží jeho průvody, ohromný chrám až v základech se otrásá jakousi strašnou silou a jakoby jedním dechem v písni bouřícího zástupu.

Kdo nezná Velehrad, nezná Moravy, nezná nezměrné té síly lidu, když v ohromných masách do sebe sražených zplna srdce, celou myslí, duší jako vichrem zachvácenou udeří svým zpěvem v klenbu nad ním rozepjatou a zajásá tak, že daleko až od kostela slyšeti úžasný ten zpěv tam uvnitř, v ohni svého vlastního nadšení, u vytržení hořícího množství.

Nezhyne rod, jenž věřit neustane :
Dědictví Otců zachovej nám, Pane !

Velehrad !

V ústraní ohromných rovin, v závanu lesíky a mírnými vlnkami kraje chráněného údolí, za Hradištěm, pod vysokým Buchlovem věžemi svými k nebi se zdvíhá pro tisíce a tisíce lidu vystavěný jeho chrám. Ticho snívá tu jindy svůj nerušený sen. Mlčí nádvoří, sladce tu hovoří v tichu ševelící koruny lip. A pojednou — jako zvonem když znamení dá, celou Moravou to trhne náhlým toužením a roviny hradištského, hodonského kraje, žírné luhy strážnické i chudé kouty hornáckých dolin začnou oživovat malými i většími hloučky vesměs jedním směrem spěchajících skupin i celých procesí tak, že všechny cesty a silnice nakonec

sbíhající se v tichý Velehrad průvody se ani netrhnou. Krví Slovače zalije se rázem celé jindy šedé a jakoby žízní zprahlé velehradské prostranství. Haná sem putuje v tisících, Valaši chudí ruce si tu tisknou se Slovenskem uherským. A znovu ožívá nadšení velikého století, znovu se vlní prostory do hloubky jak propadlého chrámu Páně, zas vzduch hoří — země se pěni úbělem rukávců, rdí se ohněm nachu napitého kvítí. —

Vyslyš, Pane, vyslyš prosbu vřelou,
kterou k trůnu tvému skládáme,
požehnej vlast, žehnej církev celou,
zůstaň s námi, zbožně želáme.
Provázej nás naездеjší pouti,
nedej lidu svému zahynouti.

Ten zpěv září úchvatnou svojí čistotou a vznícenou svou silou po všech těch tisících a tisících venku meškajícího lidu jako bouře rozlívá se z chrámu různě krásnou svojí velebou.

* * *

I Habrůvka byla kdysi na Velehradě se svým velebníčkem bílým a dnes už jenom vzpomíná těch krásných chvil shromážděné Moravy. Jako vzpomínka zněl dnes i její zpěv v den cyrilometodějský, když v maloučkém svém kostelíčku, stojícím na vršku, zazpívala k Bohu hymnu velehradskou.

Otče starý, jenž již devět věků
chválíš Pána v nebi s Metodem,
vypros, po dlouhém ať bouře vzteku
vzejde slunce nad tvým národem.
Slunce, ježto nikdy nezapadá,
které z Velehradu svitlo nám,
jehož sláva nikdy neuvadá,
nechat zlatí celé vlasti chrám. — — —

Krásné, teplé slunce vyzařovalo po celý slavný den.

V dusném horku malého, do posledního místečka naplněného kostelíku dřímota padala na víčka habrůvských farníků, když ospale poslouchali i neposlouchali velebníčkovo kázání. Starý pán dal si práci, aby z dřímoty probral dole udržované dušičky. Bohatými slovy líčil dobu prvních červánků moravského křes-

VELEHRAD, obec na svahu Chřibů, která kolem sebe soustřeďuje cyrilometodějskou tradici někdejšího staromoravského Velehradu. První kostel a cisterciácký klášter tam postavili moravský markrabě Vladimír Jindřich a pražský biskup Ondřej. Románský kostel i klášter byly zničeny husity. Na jejich troskách byl postaven nový barokní kostel, jehož věže dominují údolí s Buchlovem v pozadí. Od r. 1890 až do

1950 byli v budovách někdejšího cisterciáckého kláštera jezuité; nyní jsou tam mrzáčci ze Smečna nedaleko Prahy (« Vincentinum »). V Královské kapli kostela je pochován sl. Boží arc. Antonín Cyril Stojan. V kapli vedle hlavního oltáře je uctíván obraz Panny Marie, Matky unie, napravo od baziliky vidíme kapli sv. Cyrila.

tanství. Velebil bratry soluňské, chválil papeže tehdejší i papeže nynějšího, o kterém se hrdě vyslovil, že přízniv je všem Slovanům a otecky se o ně stará jak o své děti hlava rodiny.

» A přece jsou lidé, kteří si svaté katolické církve, svatého náboženství a svatého Otce neváží a na lehko i jeho svatost berou, jak to, budiž žalováno, činí některé bezbožné noviny.«

Velebníček se rozohnil.

» Ano — dokonce i u nás u Slovanů, ba i na Moravě a snad i zde mezi námi, zde — rozmilí v Kristu, takové noviny jsou a proti všemu píšou, co nám i vám a vašim předkům od pradávna bylo vždycky svatého. I spolky na to mají a v těch spolcích pohanských haní Boha i papeže a nás kněze. Jsou to tak zvaní socialisti a nihilisti a jak jim ještě říkají a ti ze svatého Otce tropí si po-směš-ky ! «

Už při pouhém pomýšlení na tuto bezbožnost tak se velebníček rozhněval, že i dlaní do kazatelny udeřil a znovu, už podtrženým písmem ještě jednou opakoval do rozdrímaných dušiček : » *posměšky!* «

Rozespálá Habrůvka se lekla. Rozklímaný

Dóbek leknutím nosem trknul do lavice, Prokop znáhla probuzen zmateně přivoněl k povadlé růžičce a tetička Švástová tak sebou ze spánku šklubnula, že div nevypadla z lavice.

Už s větší pozorností poslouchala nyní Habrůvka a se zájmem naslouchala zprávám, které jí velebníček občas z kazatelny přinášival ze světa :

» Ba nedávno měl křesťanský jeden spolek v Brně schůzi, kde před velikým shromážděním křesťanskokatolického lidu mluvil sám nejmilostivější pan biskup. Ale vedrali se tam i takoví ti nihilisti a do řeči opovážili se mu křičet a holemi tloukli v zem : , Darwin, Darwin ! ' «

» A víte vy, děti Kristovy, kdo ten Darwin byl ? « naklonil se velebníček hluboko z kazatelny k ovečkám tam dolů a ovečky zvědavě zastříhaly ušima. » To byl člověk — « vzpřimil se pan farář, trhnul ramenem a rukou jedním rázem rozseknul vzduch, jako by to ani nebyl vzduch, ale kus na špalku ležícího masa — » to byl člověk, který si nechal říkat ,učenec' a do světa hlásal, že člověk pochází ne z Boha, ale — z opice. «

rozhledy

PAVEL VI. K POLSKÝM POUTNÍKŮM

Na 4000 Poláků z celého západního světa se sjelo ve dnech 12. až 16. května, aby u hrobu prvního z papežů a okolo jeho dnešního nástupce oslavili tisíc let křesťanství ve své staré vlasti. Denně mívali slavné mše svaté na římských památných místech, společné porady, uprostřed Kolosea si vykonali křížovou cestu, aby vyprosili vytrvalost a statečnost pro všechny, kdo dnes trpí pro Krista, v Malém sportovním paláci uspořádali folkloristickou slavnost se svými národními zpěvy a tanci a zajeli si na Montecassino, kde jsou pochováni polští vojáci padlí v Itálii za druhé světové války. Vrcholem této jejich pouti byla mše svatá v bazilice sv. Petra, kterou pro ně sloužil sám papež Pavel. Padesáti z poutníků podal svaté přijímání, pro několik dětí to bylo poprvé, co přistupovaly ke stolu Páně. Po evangeliu sv. Otec pronesl delší italské kázání. Blahopřál Polákům k jubileu, které oslavují ve své staré vlasti i za hranicemi. Tisíc let křesťanství bylo i tisíc let národních dějin: svou důstojnost svobodného jednotného národa spojují s náboženskou událostí, která překračuje politické osudy a přirozenou zkušenost, s tajemným okamžikem nadpřirozeného rázu, který ovlivnil jejich osud jako jednotlivců i jako národa, který se tak stal nesmrtelným. Křesťanská víra, latinský jazyk a písmo, občanské svědomí západního světa započaly novou kulturu polského národa, který svými zřízeními dal svědectví o své neuhasitelné mravní síle, o své sounáležitosti s evropskou civilizací a o svém národ-

V bdícím stádě pod kazatelnu zašumělo tiché pohnutí. To už i Habrůvce bylo moc. Zraky zmateně bloudily po hlavách sousedů, selky se přehlídly, usmály, uši se schlípły, a aby to přece snad nebylo pravda, oči s němou otázkou vzhledly po velebníčkoví na kazatelně. » Taková opovážlivost! — Taková bezbožnost — — — «

Ale než velebníček pomodlil se obvyklé otčenáše za zemřelé, byly rozpaky nad opicemi tytam a Habrůvka jákala zas a opravdu žila ve svém živlu, který ze všech ritů církve křesťanské přece jen jí od pradávna býval nejbližší. — Habrůvka zpívala a zpívala, jak zpívá jen za nejkrásnějších svátků v roce. Plničky byl kostel srdečné té písně — široko daleko kolem kostela až za zámek, až v lese slyšet bylo nesmírný ten zpěv a na Darwina a jeho opice věru už nikdo ani nevzpomněl. Až zas

ním rázu. Sv. Otec dále mluvil o významu oslav a nakonec vyslovil svou bolest nad tím, že mu nebylo vládou dovoleno oslavit millenium Polska v Čenstochové.

Bylo vhodné oslavit toto výročí; událost má velký význam, pohlédneme-li zpět do minulosti, na přítomnost i do budoucnosti. Připomínka minulosti je moudrá škola, vědomí minulosti prospívá výchově národa, dává smysl jeho důstojnosti; souhrnný pohled na minulost napomáhá odhalit vlastní národnostní ráz, jeho občanské povolání a též jeho duchovní poslání; může odhalit Boží plány, že totiž Bůh vede národy, v hodinách nesnázi a temna takové zamyšlení může být zdrojem světla, útěchy a naděje.

Hlavním úkolem při pohledu na přítomnou dobu je přiznat význam a místo náboženskému životu v dnešní společnosti, který je hlavním důvodem oslav milenia. Nelze říci — myslím — že oslavy tisíce let křesťanského Polska jsou něco protinárodního, ani že jejich cílem je dožadovat se teokratických výsad nebo zastaralých forem politických a sociálních; jsou projevem touhy věřícího národa po pravé svobodě náboženské a občanské; tato svoboda mu patří nejen jako jeho přirozené právo, ale též protože to odpovídá jeho odvěké tradici; domnívám se proto, že oslavy neodporují blahu a pokroku moderní společnosti, ale že jsou jí ke cti a k jejímu prospěchu.

Neuskutečněná cesta do Čenstochové

Chtěl jsem přijmout pozvání kard. Wyszyńskiego, polských biskupů a tolika polských katolíků a osobně přinést svůj otcovský pozdrav polskému národu a vzdát hold Panně Marii Čenstochovské, a se všemi, ať bydlí ve vlasti, nebo by se sjeli tam ze všech částí světa, oslavit toto blahé výročí. Nebylo mi ale dovoleno tuto pout vykonat, třebaš jsem příslušným způso-

napřesrok. — — Dřímoty už nepřepadaly nikoho, zpívali mladí i staří, malí i velcí a píseň nesla se jedním velikým chórem pěti set hlasů provázených ještě jakýmsi natrženým diskantem a kuňkavým hlasem těch, kdo se do kostela už ani nevešli, s knížkami rozevřenými před sebou u portálu postávali a jen jako pro sebe a za sebe s ostatními zpívali venku. Zpívala i stařenka Švástová, zpíval i stařeček Chalupa a v celé té zpěvem rozehřáté, plesem rozechvělé Habrůvce nebyl by nikdo už hledal rozešpalé stádečko, v dřímotách trnouce ještě před chvílí:

Otcové naši, svatí apoštolé,
jejichžto jméno slaví národ vděčný,
neopouštějte nikdy svého pole,
by vaše setba zrála ve plod věčný,
ať na ni rosa požehnaní kane,
Dědictví Otců zachovej nám, Pane!

Z Roku na vsi

bem oznámil tento svůj záměr a třeba jsem ujistil, že tato kratičká cesta má výhradně ráz náboženský, že jediným mým úmyslem je oslavit tisící výročí křtu Polska. Bolelo mě to velmi, též pro lásku, kterou chovám k Polsku. Jsem přesvědčen, že důvody, které byly uvedeny proti mé pouti — vina za to se uvaluje na chování kard. Wyszyńskiego — jsou bez podkladu; nemohu věřit, že je schvaluje národ tak šlechetný a církev plná úcty, jako je v Polsku. Oslava millenia se mění ve velké vyznání víry; jsem jist, že toto vyznání nepřipoutá k minulosti duši národa, neudusí ji, ale posílí a otevře k všestrannému opravdovému spásnému pokroku moderního života, že ji přiměje k nové velkomyslnosti, dobrotivosti, šlechetnosti, svatosti a veškeré lidské dokonalosti. Víra je pravda, je život a síla.

Pavel VI. pronesl i několik vět polsky: zdravil polské biskupy, kněze, řeholníky a řeholní sestry, katolické rodiny, mládež, dělníky, trpící, a také občanské autority s modlitbou, aby jim Bůh pomáhal zaručit národu plné a opravdové všeobecné blaho. On sám začal po mši svaté děkovně Te Deum. Katolickému Polsku byl věnován krátký proslov v poledne; mariánskou modlitbu měli věřící obětovat za uchování víry u polského národa a vůbec u všech národů, kde víra potřebuje mimořádné pevnosti, obrany a vytrvalosti.

KARD. BERAN MEZI NAŠIMI KRAJANY V SEV. AMERICĚ

(Dokončení)

V Omaze kard. Beran byl hostem českých sester Panny Marie (Notre Dame), které měly svůj mateřinec v Horažďovicích a v Americe si založily vlastní kongregaci; před lety tehdy ještě mons. Beran byl ředitelem učitelského ústavu v Praze v Ječné ulici, který řídily sestry této kongregace. Na letišti ho přivítal místní arcibiskup mons. Bergan a farář české osady sv. Václava dp. Tůma. Ještě dopoledne byla česká mše svatá v omažské katedrále, při níž kard. Beran kázal k blížícímu se svátku sv. Vojtěcha. V odpoledních hodinách odjel k sestřám; mají tam mateřinec a školu s pensionátem pro dívky. Pro ně měl příští den koncelebrovanou mši svatou s promluvou o úctě mariánské a lásce k božskému Srdci Páně. Odpoledne přijal čestný doktorát práv jezuitské university Creighton; byl přítomen arcibiskup, světící biskupové, celý akademický senát a mnoho hostů. Rektor P. Lynn pravil, že universita ctí v kard. Beranovi bojovníka za práva církve proti tyranii jak nacismu, tak i komunismu, symbol víry, která žije v srdcích obyvatel Československa a u všech, kdo jsou pronásledováni. Kard. Beran ve své české odpovědi, překládané do angličtiny, mluvil o strachu nevěřících před náboženstvím a před Bohem. Děkoval za poctu, již si váží především ze tří důvodů: uděluje mu ji universita řízená řádem jezuitů, k němuž patřili bl. Edmund Campion a sv. Petr Kanisius, kteří v 16. století působili v Praze; creightonská universita má věhlasnou lékařskou fakultu: metody nevěreckých ideologií znásilňují vědecké bádání, kdežto hledání objektivní pravdy

bez nevěreckých předsudků je úkolem skutečného vědce a poskytuje materiál morální teologii; je vděčen, že dostal doktorát práv: právo má člověka osvobozovat, a ne utlačovat; kdo pošlapává objektivní pravdu, není schopen ani objektivní spravedlnosti.

Z budovy Creightonské university český primas jel do diecézního semináře sv. Michaela a pak do světoznámého Chlapeckého města, založeného mons. Flanaganem. Od brány města ke kostelu, na jehož průčelí byl znak kard. Berana s heslem: » Eucharistie a práce«, vedla kolonu aut dvě hasičská auta obsazená chlapci. Celé město bylo ozdobeno vlajkou americkou a nebraskou, po obou stranách cesty stáli chlapci a radostí mávali a volali. Před oltářem přivítal jménem 900 chlapců jeden ministrant kard. Berana česky, jak mohl: vítá ho jako nástupce apoštolů, především těch, kteří pro Krista byli uvězněni; kamkoliv půjde, půjdou s ním jejich oběti a modlitby. Kardinál ve své promluvě rozvedl své heslo Eucharistie a práce.

Do Chicaga

V sobotu 23. dubna přivezlo letadlo pražského arcibiskupa a jeho průvodce na chicagské letiště. Jménem nepřítomného arcibiskupa mons. Codyho přivítal ho světící biskup mons. Cletus O'Donnell, lisleský benediktinský opat Kučera, prelát Martin Křížka, farář u Bl. Anežky České a kaplan Svazu českých katolíků, hostitel kardinálův spolu s biskupy českého a slovenského původu, slečna Vrázová, předsedkyně Národní rady, a asi 500 krajanů, z nichž mnoho bylo v krojích. Ve farním kostele sv. Prokopa měl večer mši svatou ke cti svatého Vojtěcha, druhého pražského biskupa, jehož byl právě svátek. S hlubokým dojetím poslouchali přítomní liturgické texty, z nichž mnohé jako by měly přímo vztah k celebrantovi: » Ochránils mě, Bože, před tlupou ničemníků, před spoustou těch, kdo páchají zlo... Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává za své ovce v sázku svůj život...« Kard. Beran byl oděn v červená liturgická roucha, která si před rokem přivezl z domova; mši svatou obětoval za opata Ondráka, který za svého života jevil tak velký zájem o jeho osud v internaci. V kázání děkoval krajanům za modlitby, které za něho obětovali, pak mluvil o záslužné práci benediktinů — k nimž patřili jak sv. Vojtěch, tak i sv. Prokop — v naší vlasti. Po mši svaté pozdravil benediktinské řeholní bratry, kteří vedou českou tiskárnu, příbuzné zemřelého opata Ondráka, a ve farním sále byl přítomen akademii, kterou k jeho poctě uspořádaly krajské spolky, především členové Orla. Český primas zatloukl do žerdi orelského praporu čestný hřeb a přivázal stuhy, které předtím v kostele posvětil. Nočním Chicagem se vracel do fary u Bl. Anežky.

V tomto farním kostele měl v neděli odpoledne mši svatou pro krajany. V kázání probíral obrazy českých patronů v kostele a nabádal k jednotě a věrnosti Církvi i vlasti. Na 750 krajanů a velký počet církevních i městských hodnostářů přišlo na slavnostní večeri v hotelu Hilton; všechny přivítala předsedkyně chicagské odbočky Svazu paní Mildred

Jandová, pořad řídil prof. Josef Čada, předseda Svazu. Oběd byl zahájen hymnami americkou a československou, které zazpíval pěvecký sbor Lyra, řízený prof. Frankem Kubinou; » Lyra « zazpívala ještě při obědě » Věno « od Smetany a » Oráče « od J. B. Foerstra. Promluvili mj. opat Kučera, starosta Chicaga Daley, který kard. Beranovi odevzdal diplom a plaketu čestného občanství. Biskup mons. O'Donnell pozdravil kardinála kratičce česky, pokud se tomu on, Ir, pro tuto příležitost naučil. Anglicky potom řekl, že kard. Beran má velkou zásluhu o to, že na sněmu bylo přijato Prohlášení o náboženské svobodě, o němž tolik bojoval jejich zemřelý kard. Meyer; diskusní příspěvek českého primasa, který zakusil, co to znamená nedostatek svobody, tvořil rozhodující okamžik pro schválení Prohlášení. Mons. Křížka v českém proslovu mluvil o těžkotech českého života v Chicagu, o pomoci, kterou Svaz po léta poskytuje Nepomucenu a uprchlíkům, třebaže se mu ne vždy dostalo vděčnosti a pochopení. Za tuto pomoc, hmotnou i duchovní, kard. Beran děkoval mons. Křížkovi, Svazu a celé české Americe; pravil, že ho těší všechny úspěchy našich krajanů za mořem a to, že si hledí uchovat své národní citění. Dnes se mu splnilo jeho přání z let internace, aby zhlédl členy Svazu, o jehož záslužné činnosti četl v kalendáři, který mu byl propašován. Děkoval za pomoc Nepomucenu, jehož práce je tím důležitější, čím větší je nedostatek kněží v ČSR; nabádal rodiče, aby pěstovali u svých dětí kněžská povolání. Jako zvláštní projev vděčnosti především za to, co Svaz vykonal pro Nepomucenum, odevzdal prelátu Křížkovi požeňnaní sv. Otce s vlastnoručným jeho podpisem.

V Lisle

V pondělí si prohlédl klášter a kolej sv. Prokopa v Lisle. Na slavnostním akademickém zasedání byl mu udělen čestný doktorát literatury, zase jako uznání za jeho obranu práv církve a člověka. O svobodě svědomí a náboženské mluvil ve svém proslovu; tuto svobodu hájil už Pius XI.; uvedl důvody, pro které Prohlášení o náboženské svobodě sněm schválil, a neblahé následky, které porušování náboženské svobody má pro jednotlivce i pro společnost. Vzpomněl, jak opatství sv. Prokopa je spojeno se začátky křesťanství v českých zemích, chválil jeho zájem o slovanskou bohoslužbu a nakonec po vděčných slovech o opatu Ondrákovi přál koleji, aby ještě mohla vykonat mnoho pro víru a vědu v americké zemi.

Po slavnostním zasedání kard. Beran se podíval na novou knihovnu, do Akademie pro dívky, kterou řídí benediktinky — v kapli k nim promluvil —, pak jel k soše Panny Marie, symbolu našeho exilu, určené pro Staroměstské náměstí, a na benediktinský klášterní hřbitov, kde se zastavil k dlouhé vroucí modlitbě u hrobu opata Ambrože Lva Ondráka.

Z Lisle se jelo přímo do auditoria Mertonovy vyšší školy v Berwynu; klub Domov předvedl pro kard. Berana za přítomnosti guvernéra státu Illinois Otto Kerner, českého původu, své pašijové hry.

Kardinála pozdravil guvernér Kerner a místopředseda klubu prof. dr. František Schwarzenberg. Předseda klubu Ferda Küssl ze staré pražské čalounické rodiny, která pracovala na baldachýnu náhrobku svatojanského u Sv. Víta, daroval kard. Beranovi překrásný jeho znak, asi půldruhého metru vysoký, provedený v kůži. O přestávce her benediktin P. Vojtěch Vít z břevnovského opatství odevzdal mu diplom, jímž je jmenován čestným předsedou klubu. Po představení poděkoval všem účinkujícím a šel je pozdravit za jeviště.

Ještě jeden čestný doktorát si kard. Beran odvezl z Chicaga: jezuitské university Loyola. Po anglickém projevu rektora university P. Maguira pozdravil kardinála česky dr. František Schwarzenberg, který je na universitě profesorem politických věd, a s hrdostí krajana, sounárodovce a bývalého diecézána prosil pro něho o udělení čestného doktorátu práv. Večer byla ke cti českého primasa uspořádána recepce v sále farnosti bl. Anežky; všekrajanské setkání ukázalo, že si kardinála váží všichni bez rozdílu: Češi i Slováci, katolíci i nekatolíci, starokrajané i noví exulanti. Kardinál znovu řekl, že se raduje ze všech úspěchů našich krajanů v Americe, nabádal, aby byli ke cti českého jména, aby si uchovali lásku k českému jazyku, zpěvu a tradicím. Pořadatelem této recepce byl » Všekrajanský výbor pro uvítání kard. Berana v Chicagu a okolí «, složený ze zástupců Národního svazu českých katolíků a Národní rady československé, mezi nimiž byli též zástupci slovenského Sokola, českých spolků amerických atd. Pana kardinála pozdravil též arc. mons. Cody, který se právě vrátil z Říma a kard. Beranovi přinesl pozdrav sv. Otce; za americkou větev českého národa promluvili dr. Josef Čada, předseda Svazu, a sl. Vlasta Vrázová jako předsedkyně Čs. národní rady americké.

Cedar Rapids

Ve středu 27. dubna pražský arcibiskup opustil Chicago. Autem jel do průmyslového města Gary ve státě Indiana; tam je biskupem Slovák mons. Ondřej Grutka. V katedrále měl mši svatou s kázáním o andělech strážných, jimž je katedrála zasvěcena; kostel byl přeplněn dětmi z katolických škol; tři z vyšších škol kard. Beran potom navštívil. Vždy ho představil pan biskup Grutka; řekl, že je to štěstí setkat se s mužem, který vyznačuje víru a lásku na každého; tohoto štěstí chtěl dopřát i mládeži své diecéze. Kard. Beran mluvil o souladu mezi vědou a vírou, mezi duchem, vzděláním, a tělem, sportem, mezi studiem a výchovou. Kardinála pozdravil též místní starosta. Za doprovodu policie se jelo na letiště a letadlem do Cedar Rapids ve státě Iowa, do farnosti sv. Václava. Při mši svaté na druhý den ho vítal jménem osady anglicky farář mons. Chihak a česky dp. Štěpán J. Kučera: my Slované máme křesťanství od sv. Pavla, pravil, protože sv. Cyril a Metoděj přišli ze Soluně, a tam kázal Krista sv. Pavel; srovnával českého primasa se sv. Pavlem, protože pro Krista trpěl, a nakonec děkoval třem přítomným biskupům za to, že svou přítomností zvětšili radost českých uprchlíků; byl

tam i cedarrapidský rodák mons. Biskup, dnes arcibiskup v Dubuque. Kard. Beran navštívil několik farních škol, a pokud to šlo, žertoval anglicky s chlapci a děvčaty. Soukromým čtyřsedadlovým letadlem letěl do Toleda ve státě Ohio; v kostele P. Marie Růžencové, jejímž farářem je Slovák dp. Ondřej J. Blažko, měl na druhý den ráno mši svatou; mluvil o růženci jako škole křesťanského života, zdroji naděje a síly v životních strastech.

Cleveland

Poslední víkend v USA, 1. května, byl věnován návštěvě Clevelandu a našich tamějších krajanů. Z Toleda tam přijel pražský arcibiskup autem; kolonu pěti aut vedl sám velitel policie v širokém šerifském klobouku. Auta se zastavila nejdříve u farního kostela sv. Prokopa, v němž mají napodobeninu památné diamantové monstrance z kostela v Loretě v Praze; odtud se jelo k hlavní české clevelandské farnosti P. Marie Lurdské, kterou vedl mnoho let i v Čechách známý mons. Oldřich Zlámal; dnes je tu farářem dp. Anděl. Ze schodů fary v neděli dopoledne kard. Beran zhlédl slavnostní defilé krojovaných spolků: čs. legionářů, amerických veteránů, sokolů, členů DTJ, orlů, Kolumbových rytířů, rytířů maltézských, českých a slovenských krojovaných družin, krojované delegace polské, slovinské, chorvatské a litevské. Tři hudby společně zahrály americkou a čs. hymnu. Špalířem těchto spolků krácel do kostela, aby sloužil tichou mši svatou. Epištola a evangelium byly čteny česky. V kázání kard. Beran mluvil o tom, jak Lurdy posilují naši víru, naději a lásku; vděčně vzpomněl svých setkání s mons. Zlámalem a vůbec všeho, co tento vlastenecký českoamerický kněz vykonal pro svou starou vlast za první světové války i po ní; faráři dp. Andělovi, který právě slavil 30. výročí svého posvěcení na kněze, blahopřál i za vlast jeho rodičů. Odpoledne byl v sále vyšší farní školy hold všech krajanských spolků; přítomnost členů spolku DTJ, župy sokolské, zástupců Sdružení osvobozených politických vězňů dala slavnosti celonárodní ráz. Ve večerních hodinách se konala v hotelu Sheraton oficiální recepce pro představitele náboženského a veřejného života, za účasti clevelandského biskupa koadjutora mons. Issenmana, mons. Elka, pittsburského biskupa Rusínů východního obřadu, zástupců místních křesťanských církví, rabína Daniela Silvera, starosty města Clevelandu, guvernéra státu Ohio, členů Kongresu USA atd. V České a slovenské kulturní zahradě a u pomníku gen. Milana Rastislava Štefanika položil věnec.

Následující tři dny kard. Beran prožil v kruhu českých kněží v diecézi Fargo ve státě Severní Dakota. 3. května, na svátek P. Marie Královny Polska, sloužil koncelebrovanou mši svatou s deseti českými a polskými kněžími ve farnosti sv. Stanislava v osadě *Warsawě*; tam je farářem mons. dr. Petr Lekavý; byli přítomni tři biskupové, domácí mons. Dworschak a dva ze sousedních diecézí. Čtrnácti dětem kard. Beran podal první svaté přijímání; každé dítě vedli k oltární mřížce oba jeho

Kard. Beran ve *Warsawě* oblečen v indiánskou čelenku kmene Chippewa. Místní náčelník ho ujistil, že jsou vlastně krajané, protože jeho předkové z matčiny strany pocházeli z Plzně.

rodiče a všichni společně přijali tělo Páně. Na památku této jedinečné oslavy polského milenia křesťanství byl zasazen po epištolní straně kostela kříž s polskou orlicí a letopočtem. Druhý den byla koncelebrovaná mše svatá v nedalekém Veselí (*Veseleyville*), kde faráruje dp. Jaroslav Tománek. Volné chvíle byly věnovány poradám s českými kněžími, kterých působí v okolí větší počet; pozval je tam kdysi bývalý německý nuncius kard. Muench, tehdejší fargoský biskup.

Letadlem se pak jelo do *St. Paul*, ve státě Minnesota; na letišti alespoň krátce pozdravila pana kardinála řada českých kněží, členové spolku Katolický dělník, který má svou ústřednu v městě Praha. Cílem cesty bylo město *Green Bay*, sídlo kardinálova spolužáka z bohosloveckých studií, Poláka mons. Bony. Místo odpočinku příští den navštívil sedm různých kostelů, kde jsou skupiny krajanů; v Plzni u Sv. Josefa, ve Stanleyville — tam jsou rodáci z Morákova z Chodska, a v průvodě si ho odvedli k svému Sv. Vavřínečku.

BUČOVICE. — Nádvoří zámku.

V Kanadě

Z Green Bay odletěl pan kardinál v sobotu ráno; na letišti v Detroit byl uvítán slavnostní delegací našich krajanů z *Chathamu*, vedenou dp. Damiánem Mlynským, farářem osady sv. Antoníčka. Za detroit-ským mostem vstoupil pan kardinál se svým průvodem na půdu Kanady a pak bez zastávky cesta pokračovala až ke kostelu sv. Antoníčka v Chathamu. Uvítání bylo slavné: trubači, ministranti, velká krojovaná skupina, stovky dojatých krajanů, shromážděné na schodech a na svahu u kostela. Dp. Gaborik, bývalý farář, dnes ředitel malého semináře své kongregace těšitelů, který přijel z nedaleké Sarnie, uvítal v pluviiále pana kardinála a po přátelském obejmutí jej uvedl do chrámu. Přítomen byl též generální představený těšitelů vldp. Moravčík a první farář chathamský dp. František Dostál, S.J. K večeru se zaplnil kostel k pontifikálnímu svátostnému požehnání a májové pobožnosti. Slavnostní večeře ve farní síni se zúčastnil místní ordinář biskup mons. Carter z Londonu, starosta města, zástupce provincie a skupina protestantských duchovních a katolických kněží. Po večeři všichni krajané měli příležitost osobně pozdravit pana kardinála sedícího před jevištěm, na němž kromě čs. státního znaku a erbu pana kardinála se nádherně vyjímalo malované panoráma Prahy. V neděli 8. května ráno koncelebroval pan kardinál slavnou mši svatou s několika českými kněžími a pronesl kázání o sv. Antonínovi. Stejně jako v sobotu večer, i při této mši svaté otrásaly chrámem české kostelní písně.

Ještě v neděli odpoledne vítali českého primasa naši krajané *torontští*, v čele s farářem od Sv. Václava dp. Jaroslavem Jandou, bazilánem dp. Svatoplukem Rusem a senátorem ottawského parlamentu dr. Sullivanem. Ve farní dvoraně promluvili dp. Janda, inž. Havelka, zástupce torontských katolických Ukrajinců — mluvil česky, protože studoval na pražské Ukrajinské universitě a pracoval v předválečné Katolické akci studentské; ukrajinský kostelní sbor zazpíval mohutné *Mnogaja ljeta*. Po slavnostní večeři a recepci pro krajaný bylo ještě

v kostele sv. Václava svátostné požehnání. Za doprovodu arcibiskupa koadjutora mons. Pockocka si ráno prohlédl katedrálu a město. Zastavil se též u faráře slovenské osady sv. Cyrila a Metoděje mons. Shuby, navštívil kostel a farní budovu, a po krátkém oddechu na faře sv. Václava letadlem odjel na poslední zastavení své cesty severoamerickým světadílem, do *Montrealu*.

Na letišti ho pozdravil arcibiskup kard. Léger a jezuité P. Janíček a Hořák z Českého misijního domu. V kapli koleje Brebeuf byla večer mše svatá pro krajaný. Při kázání kard. Beran zvláště děkoval za provedení skladby chodského skladatele Jindřicha Jindřicha. V kruhu českých kněží z okolí a krajanů byla pak slavnostní večeře; přijel též kapucínský provinciál P. Špaček, dp. Ráček, Jaromír Vochoc. V odpovědi na pozdrav představitele krajanů pražský arcibiskup jako tolikrát předtím nabádal všechny, aby ani v zahraničí nezapomněli na naše krásné české lidové písně. To jako by dalo podnět ke zpěvu, který udělal jistě velkou radost všem ... i panu kardinálovi. V Národní svatyni sv. Josefa měl na druhý den druhou mši svatou pro krajaný; potom si prohlédl celou stavbu, ještě nedokončenou, a výtahem vyjel až do kupole vysoké jako je Sv. Petr v Římě, a prošel křížovou cestou. Autem potom jel na tábor Hostýn v doprovodu P. Janíčka. Tam panovala ještě plná zima a země byla pokryta sněhem. V odpoledních hodinách byl kardinál hostem jezuitské koleje Loyola, při recepci a slavnostní večeři zastupoval kard. Légera světící biskup mons. Cimichella. To byly poslední chvíle našeho primasa v Novém světě. Ještě v noci usedl do letadla, které ho 11. května odpoledne dopravilo zpět z chladné Kanady do zářícího letního Říma.

Š.-P.-O.

***

Drazí krajané ve Spojených státech a Kanadě!

Když se po návratu do Říma zamyslím nad okružní cestou po » České Americe«, kterou mi bylo dopřáno vykonat ve dnech 11. dubna — 11. května, cítím se povinen velikou vděčností vůči Pánu Bohu i všem, kteří tu cestu pomohli připravit a uskutečnit. Vždyť se mi všude, kam jsem zavítal, dostalo tak milého a upřímného přijetí, že na tyto dny přátelského shledání s Vámi nebudu moci nikdy zapomenout.

Po několik týdnů jsem žil opravdu mezi Vámi a s Vámi. Viděl jsem zblízka život ve Vašem novém domově, život plný radosti, protože se může rozvíjet v pravé svobodě. Viděl jsem Vaši pracovitost a obětavost, Vaše dobré srdce, Vaši věrnost našim českým a moravským tradicím, Vaši lásku k staré vlasti a stesk po ní. Potěšili jsme se navzájem, někdy jsme si i společně zazpívali naše krásné české písně a doufám, že má návštěva byla pro mnohé, snad i pro děti, které už neumějí dobře česky, povzbuzením, aby si vážili odkazu svých otců.

Vyzýval jsem Vás k tomu, abyste nedali zahynout našemu českému a moravskému kulturnímu dědictví ve svých nových domovech, pobízel jsem Vás k slovenské zpěvnosti a prosil jsem Vás, abyste zůstali

svorní a jednotní mezi sebou. Bylo pro mne velikou útěchou, když jsem viděl, že má slova padala na dobrou půdu, do srdcí otevřených. A Bůh neodepře svou pomoc těm, jimž dobrá vůle nechybí.

Jak jsem Vám už slíbil osobně, modlím se a budu stále dobrotivého Boha velmi prosit za Vás všechny, za Vaše rodiny, za Vaše drahé děti, abyste vždy žili ve svornosti a lásce a dělali čest národu, z něhož jste vzešli.

Vaše láska ke mně se projevila i štědrými dary hmotnými. Bylo jich tolik, že mi snad ani nebude možno každému poděkovat osobně. Prosim tedy všechny, aby přijali mé vroucí » Pán Bůh zaplat « zatím touto cestou a ujišťuji je, že na ně nezapomenu ve svých modlitbách. Všichni jistě víte, že tuto hmotnou pomoc nepotřebují pro svou osobu, Boží prozřetelnost se o mne stará až příliš štědře. Je však velmi užitečná pro můj apoštolát, zvláště pro apoštolát české náboženské knihy. Kolik dnes vychází ve všech jazycích nových náboženských knih např. jen o konciliu a otázkách, které vyvolal. Jakou popelkou je proti nim naše náboženská literatura česká, která se zatím nemohla zmociti ani na to nejpotřebnější, ani na úplný překlad koncilových usnesení! Je to tedy čin výsostně záslužný přispět na toto dílo, a Kristus Pán, který nezůstane dlužen ani sklenku studené vody podanou jeho učedníku, jistě bohatě odplatí těm, kteří pomáhají svými dary vážít živou vodu slova Božího svým bratřím, kteří hynou žízni duchovní.

Drazí krajané, bylo to u Vás opravdu pěkné, tak pěkné, že se mi nyní po Vás stýská. Je mi však útěchou, že Vám zůstávám blízko ve svých modlitbách a z plna srdce posílám všem a každému zvlášť své požehnání.

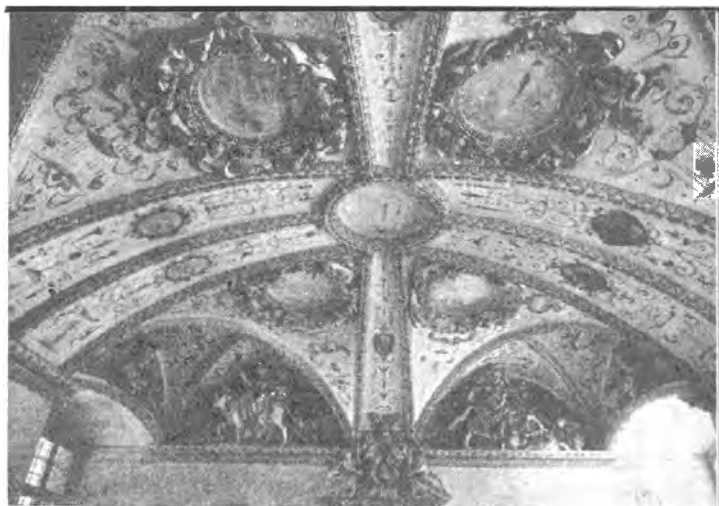
† Josef kardinál Beran,
arcibiskup pražský

ZÁMEK V BUČOVICÍCH NA MORAVĚ

Během 15. století, kdy ostatní Evropa žila v rozmachu pozdní gotiky, v Itálii bujně rozkvétal sloh renesanční. Byla to výtvarná revoluce, jaké křesťanská Evropa nikdy předtím nezažila. Po dlouhá desetiletí ostatní národy prostě nebyly schopny tento nový proud přijmout a pochopit.

Až počátkem 16. století se i mimo Itálii tu a tam objevují renesanční zábřesky. Nejprve přichází na řadu tradičně italsky orientovaný uherský Budín, záhy nato povolávají italské architekty internacionální Habsburkové a jejich vysoká šlechta. Habsburské sídelní město Praha se stává lokálním renesančním střediskem, jež souběžně s Itálií řeší takřka shodné slohové problémy. Následuje Španělsko, Nizozemí a Francie. Do Anglie se renesanční architektura v 16. století vlastně nedostala.

V šedesátých letech 16. století se renesance všeobecně rozšiřuje již po všech habsburských državách. Tak jako jinde, stala se i u nás hlavním tématem nového slohu stavba zámků a paláců. V čele vývoje se ocitá Morava a ovlivňuje i sousední oblasti české. V rychlém sledu vznikla tu řada velkých staveb, rozvinutých do šířky a opatřených nádvo-

BUČOVICE. — Klenba Císařského sálu.

řími s dvěma nebo třemi patry arkád. Podíl italských mistrů je zřejmý, neboť arkády mají vyvážené proporce a správně uspořádaný sloupový řád. Arkády obklopovaly nádvoří do tří stran. Tímto způsobem se dosahovalo šířkové dispozice, která je příznačná pro klasickou tvorbu italskou. Všechny stavby jsou si tak podobné, že můžeme mluvit specificky o moravském slohu. První byly Moravský Krumlov (1560-67) a Opočno (1560-67). Pak následovala Litomyšl (1568-73), Náměšť nad Oslavou (1573-78), Rosice (1580) a jiné. Zámek v Bučovicích (1567-82) patří k nejmladším, ale též nejcenějším.

Městečko Bučovice se rozkládá v mírně zvlněné zemědělské krajině na okraji Malé Hané, v úvalu říčky Litavy. Podlouhlému náměstí dominuje klasicistní stavba chrámu z roku 1828. Na druhé straně v rohu ční kubus zámku. Zakladatelem zámku byl vznešený velmož Jan Šembera Černoohorský z Boskovic. Jako projektanta si vybral Pietra Ferabosca, který byl už od roku 1545 činný v císařských službách. Ačkoliv šlo o zámeckou budovu, byla stavba opatřena pevnostními nárožními a obklopena příkopem.

Nádvoří je lemováno arkádami do tří stran, vstupní křídlo je holé. Arkády patří svými proporcemi k nejkrásnějším u nás. Jejich výška se stupňuje v prvním patře, sloupky i archivoly jsou křehké a subtilní a postamenty zapadají přesně do rytmu kuželek v balustrádách, jež jsou kresebně ostře provedeny a v náležitých rozstupech; poměr oblouku ke zbylé kamenné hmotě je vyvážen s klasicistní citlivostí. K eleganci arkád přispívají rovněž vysoké postamenty pod přízemními sloupky, které nadlehčují oblouky, takže se nezdaří vrústat do země. Z balustrád se vytvořil souvislý pás propůjčující arkádám ničím nerušený běh, takže se celé nádvoří sjednotilo. Vše ukazuje na účast prvořadého architekta.

Proti vestibulu v přízemí se nacházejí bohatě vybavené obytné komnaty, otevřené okny do zahrady. Jejich lunetové klenby jsou rozděleny štukovými pásy v pole pokrytá malovanými arabeskami a groteskami. V některých místnostech, zvláště v hlavním

Císařském sále, jsou ještě ve výklencích kleneb na stěnách a nad okny štukové plastiky s náměty mytologickými a dobovými. Jména malířů a štukatérů jsou neznáma, ale vysoká úroveň naznačuje, že to byli umělci, kteří tvořili v současném slohu v Itálii.

V čele celé dispozice v první příčné ose se rozkládá předdvůří zámku. Ve smyslu již poklasického vývoje se vstupuje do tohoto předdvůří branami a mosty z boku, a také schodiště, jímž se vchází do vlastního zámku, se podobně obrací svými dvěma širokými rameny do stran. Za zámek ležela formální zahrada, obehnaná zdí s obloučkovou atikou, v nynější době rekonstruovaná. Doplnovala se se zámek a jeho předdvůřím v protáhlý obdélník. Vlastní zámek byl pravděpodobně zakončen atikami.

Roku 1633 za Lichtenštejnů byly hrubě přestavěny nárožní věže a snesena atika, což pokazilo

celkový uzavřený dojem. V téže době byla štukatérem Biancem budována v prvním patře jihovýchodní věže krásná kaple, dokončená roku 1641 a dnes proměněná v salón. Dalším kladem bylo zřízení kašny na nádvoří kolem roku 1637. Je to vynikající sochařské dílo florentského manýrismu. Mořské panny podpírají čtyři fantastické nestvůry, nad nimi se zdvíhá socha bakchanta, držícího měch s vínem. Kašna je nyní bez nádrže. Sousoší tak vzosné nádvoří nádherně oživilo a scelilo.

Další dějiny zámku znamenají jen nové výtvarné ztráty. Roku 1703 byly zvýšeny budovy předzámčí a roku 1722 byla obě patra zámku adaptována na byty; v 19. století snesli jedno nároží v zahradě, a ta potom rychle pustla. V dnešní době probíhá pozvolná rekonstrukce zámku a okolí. Avšak i toto torso náleží mezi nejcennější stavby italské renesance na sever od Alp.

Karel Just

stalo se doma, v exilu a jinde ve světě

VE Vatikáně a v Itálii

V proslovu před modlitbou Anděl Páně papež Pavel zval 5. června k modlitbě za *zdar cesty vesmírem* kosmonautů Stafforda a Cernana a aby člověk ve vesmíru víc a víc odhaloval stopy tvůrčí ruky Boží a nezapomněl, že větší cenu než objevy a úspěchy hmotné mají hodnoty ducha. — Jak píše americký Národ, kosmonaut Eugene Cernan *pochází z českých rodičů*, kteří bydlí v Bellwoodě, Ill. Jsou to věřící katolíci a v den letu ve svém farním kostele sv. Šimona vyprošovali svému synovi a jeho kolegovi Boží ochranu. S Cernanem a jeho ženou a dceruškou se *kard. Beran* setkal v Houstoně při své návštěvě Střediska pro vesmírové lety; k šťastnému zakončení letu mu blahopřál telegramem a ujistil ho, že se za něho modlí.

V měsíci květnu přijal sv. Otec v audiencích mj. apoštolského administrátora trnavského *mons. Ambróze Lazíka*, který se účastnil zasedání Rady pro provedení liturgické konstituce a za nepřítomnosti kard. Lercara jim též předsedal; presidenta republiky Nicaraguy *René Schlicka Gutierrez*; velvyslance USA v Saigonu *Cabota Lodge* — předmětem rozhovoru byla podle novinářů otázka míru ve Vietnamu; senátora *Eduarda Kennedyho*, který potom sestoupil do krypty pod svatopetrskou bazilikou, aby se pomodlil u hrobu Pia XII., jenž mu podal první svatě přijímání; řeckopřavoslavného metropolitu z Patrasu *Konstantina*, kterému arcibiskup z Raveny na znamení křesťanského přátelství daroval dvě vzácné mozaiky; skupinu kněží a laiků, kteří studovali možnosti založit při Svaté stolici *sekretariát pro koordinování pomoci rozvojovým zemím* a pro sociální spravedlnost, jak po něm volá článek 90 pastorační konstituce O církvi v dnešním světě; účastníky sjezdu *Mezinárodní federace proti prostituci*; národní ředitele *Papežských spolků na pomoc misiím* — v proslovu opakoval, jak důležitá je misionářská práce, přímé hlásání evangelia při vši účtě i k mimokřesťanským vyznáním, a že je stále povinností věřících v zázemí podporovat misionáře modlitbou a almužnou.

3. června sloužil Pavel VI. mši svatou blízko hrobu *svého předchůdce Jana XXIII.* za přítomnosti jeho dvou bratří a dalších příbuzných. Při slavnostní zádušní mši svatě vykonal závěrečný liturgický výkrop nad rakví. 3. výročí smrti papeže

Jana vzpomněli snad na celém světě: řada měst pojmenovala po zemřelém papeži náměstí, ulice, mosty apod., např. Benátky, Florencie, Terst, Kolín n. R., Paříž, Dakar, Bejrút. Italské středisko pro toponomastiku chystá seznam těchto veřejných míst, která svým jménem mají připomínat potomstvu dobrého papeže Jana.

28. května se dožil 85 let *kard. Augustin Bea*, dlouholetý rektor Papežského ústavu pro biblické vědy, zpovědník Pia XII., kterého v prosinci r. 1959 papež Jan jmenoval kardinálem a nedlouho potom předsedou Sekretariátu pro jednotu křesťanů. Kard. Bea má největší zásluhu o sblížení s křesťanskými církvemi, k němuž došlo za poslední léta.

Koncem května konala svá zasedání *ústřední komise*, pověřená koordinováním pokoncilových prací a výkladem sněmovních výnosů; posledního zasedání byl přítomen sv. Otec — pravil, že nastala chvíle, kdy třeba výnosy uvést ve skutek; pokyny pro to budou uveřejněny v nejbližší době. Byly schváleny návrhy na provedení výnosů, jak je vypracovalo pět pokoncilových komisí; zasedáním dvou z nich, pro křesťanskou výchovu a pro laický apoštolát, byli přítomni naši *mons. Tomášek a Něcsey*.

Liturgická oslava svátku sv. Josefa se bude příští rok konat už 18. března; na 19. března připadá Květná neděle.

Obraz Ukřižovaného od Georges Rouaulta, který sv. Otec daroval OSN při návštěvě 4. října 1965, byl zavěšen ve velké dvoraně Skleněného paláce. — Vatikánská tiskárna vydala knihu »Návštěva sv. Otce v OSN« — je to souhrn projevů, listů a poselství, která Pavel VI. pronesl a poslal za dnů své cesty do Nového Yorku.

V Bossey u Ženevy ve Švýcarsku skončilo 13. května už *třetí zasedání smíšené komise* odborníků katolické církve a Světové rady církví o možnostech vzájemného dialogu. Společně usnesení bude uveřejněno na podzim; byly už založeny tři komise: o ekumenickém hnutí, o teologických otázkách a o spolupráci na praktickém poli — dnes jde především o společnou pomoc hladovějícím v Indii; Světová rada církví vybrala pro Indii přes půldruhého milionu dolarů.

15. května odevzdal benátský patriarcha kard. Urbani řeckopřavoslavnému metropolitovi z Kréty Irenejovi *relikviář s hlavou sv. Tita*, učedníka sv. Pavla a prvního krétského

biskupa; relikviář byl převezen do Benátek r. 1645, když se ostrova měli zmocnit Turci. Nyní se vrací do katedrály v hlavním městě Herakleion.

Zasedáním Světové rady metodistické církve v Londýně od 18. do 26. srpna budou přítomni dva pozorovatelé katolické církve: kanovník Antonín Hulme z anglické diecéze bedfordské a laik inž. Daniel Meaney z Corpus Cristi v USA, který je členem severoamerické biskupské komise pro styky s metodistickou církví.

Kard. Karel Confalonieri, do jehož pravomoci patří duchovní správa mezi vystěhovalci a uprchlíky, slavil 18. března své zlaté kněžské a 4. května stříbrné biskupské jubileum. Za všechny české katolíky v zahraničí mu blahopřál mons. František Planner, rektor koleje Nepomucena a člen Nejvyšší rady pro emigraci. Kard. Confalonieri mu odpověděl děkovným dopisem.

Bývalý konsul státu Izraele v Miláně Pinhas Lapide uveřejnil knihu »*Poslední tři papežové a Židé*«. Kniha, vzniklá na základě studií v sionistickém archivu v Jeruzalémě, dokazuje, že přímým zákrokem posledních tří papežů nebo jejich diplomatických zástupců bylo zachráněno 860 000 Židů. Kniha je obranou především Pia XII.

Velkou pozornost veřejnosti vzbudil koncem dubna únos církevního poradce při španělském velvyslanectví u Svaté stolice mons. *Marka Ussie Urruti Coehey*; po dvanácti dnech byl propuštěn na svobodu. Španělští anarchisté pracující v zahraničí tak chtěli upozornit na sebe a na situaci ve Španělsku.

Podle statistik *Biblické společnosti* se prodalo loni na celém světě 77 milionů biblí; nejvíce v USA — 26 milionů, pak v Brazílii a na třetím místě je Japonsko se čtyřmi miliony.

7. května věnoval vatikánský L'Osservatore Romano posmrtnou vzpomínku slovenskému jezuitovi *P. Vendelinu Javorovi*, který zemřel u svých příbuzných v Žilině ve věku 84 let. Byl prvním rektorem Papežského ústavu pro Rusko a apoštolským vizitátorem katolických Rusů v Charbinu v Mandžusku. V předvečer druhé světové války se vrátil na rodné Slovensko, ale zakrátko apoštolát a práce za jednotu církve ho zase vedly na Východ. R. 1944 byl zatčen a v Kyjevě odsouzen na 17 let nucených prací jako agent cizí mocnosti, tj. Vatikánu. R. 1956 byl amnestován a od té doby žil u svých příbuzných, protože mu nebylo dovoleno vykonávat kněžské funkce. V skrytu oslavil 60. výročí vstupu do řádu a zlaté kněžské jubileum, 24. března ho Pán povolal k věčné odměně.
— R. i. p.

★ ★ ★

KARD. BERAN se šťastně vrátil ze své americké cesty 11. května. Už po dvou dnech byl zase v severoitalském městečku Vigevano, aby zakončil tamější diecézní eucharistický sjezd. — 15. května byl přítomen zakončení oslav 300. výročí prohlášení Panny Marie Těšitelky za patronku města Lucemburku. V kázání vzpomněl vztahů Lucemburska s Českým královstvím; hrob slepého krále Jana navštívil ve volné chvíli. Deník Luxemburger Wort přinesl k návštěvě několik fotografií kard. Berana, řadu vzpomínkových článků a také český pozdrav na přivítanou. — Svátek sv. Jana Nepomuckého oslavil už doma, v koleji zasvěcené někdejšímu pražskému generálnímu vikáři. — Na svátek Nanebevstoupení Páně měl v obnovené katedrále v městě Crema u Milána promluvu pro kněze. Cestou zpět do Říma navštívil vesnici Concessio, v níž se narodil sv. Otec Pavel VI., a Sotto il Monte, rodné místo papeže Jana. Pozdravil staříčké bratry Xavera a Josefa a sestru Assuntu. Po návratu do Říma byl ve výroční den smrti papeže Jana přítomen slavné zádušní mši svaté za pokoj jeho duše. — Na svátek P. Marie královny měl mši svatou za polský národ a za svobodu církve před milostným obrazem Panny Marie, Ochránčyně římského lidu; v promluvě vzpomněl, že 3. května oslavil millenium křesťanství v Polsku v polské farnosti ve Warsaw v USA.

V ČESKOSLOVENSKU

NÁBOŽENSKÉ ZPRÁVY

Kněží v ČSSR dostali pokyn od kapitulních vikářů, že jejich přítomnost na vrcholných oslavách polského milenia 3. května není žádoucí. Ať zůstanou doma: mají májové pobožnosti a pak přípravu dětí na první svaté přijímání. Ti, kdo snad mají propustky pro malý pohraniční styk s Polskem, byli současně upozorněni, že překročení stanoveného pásma je trestné a »mohlo by narušit mezistátní dohodu obou států«. ● Útokům na primasa kard. Wyszyńskiego věnoval ministr Plojhar nový článek v LD 24. dubna. ● Velikonoční číslo LD přineslo plytký úvodník ministra Plojhara, několik anekdot ze života papeže Jana a zajímavý článek Jaroslava Procházky »*Velikonoční tradice a cesta k modernímu divadlu*«. Rozhlas vysílal na velikonoční pondělí premiéru dramatu Petra Weisse »*Přelíčení*« o osvětimském táboře. ● Ve dnech 1. a 2. dubna pražský administrátor biskup mons. Tomášek uděloval bohoslovcům litoměřického semináře *kněžská svěcení*; bohoslovci z posledního ročníku byli vysvěceni na podjáhny a jáhny. Po úspěšných návštěvách v pražských kostelích za doby postu biskup Tomášek v zbyvajícím období milostivého léta chce navštívit též venkovské kostely pražské arcidiecéze. ● Na tzv. *Konferenci katolíků*, konané v půli března ve východním Berlíně za přítomnosti asi 200 osobností ze 17 zemí z Východu i Západu, mluvil též pražský probošt prelát Stehlík. Byla sice řeč o mírových podnicích jak Jana XXIII., tak i Pavla VI., ale cílem konference bylo konečkonců podporovat komunistické politické cíle; proto konferenci odmítl též vatikánský L'Osservatore Romano. ● V kapli sv. Václava ve Svatovítské katedrále po restaurování vzácných fresek je nyní novodobým způsobem řešeno *zasklení čtyř gotických oken*: dvě okna budou zasklena plastickým litým sklem a druhá dvě speciálně zatónovaným hutnickým sklem se zvláštním uspořádáním představujícím reminiscenci na gotické prostředí. ● Měsíčník pro české a slovenské kněze *Duchovní pastýř* přinesl překlad některých směnovních výnosů. Pozorný čtenář ale shledá, že »prekladatel« vynechal sem tam nějakou větu, např. v konstituci O Církvi: o spolupráci mezi členy Církve — spolupráce odporuje komunistickému třídnímu boji —, věty, v kterých se žádá pro Církev ovzduší náboženské svobody a vyslovuje politování nad přehmaty proti ní. ● V LD z 6. dubna volá čtenář *po zachování zbytků hradu Siónu* u obce Chlístov na Kutnohorsku; byla to poslední bašta husitství v Čechách, v níž byl zajat Jan Roháč z Dubé po dobytí hradu uherskými vojsky 6. září 1437. Zbytky odkrytých zdí si lidé odnášejí jako užitkový kámen.

V socialistickém ČSR stále někteří chtějí *psát Buh s velkým písmenem*, a druhým je to trnem v oku. Můžeme to uzavřít z poněkud ironické poznámky, která se objevila v 10. čísle literárního časopisu Host do domu. Na dotaz, jak psát slovo »boží«, s. prof. dr. Kozák SCSc — osoba skutečná? — odpovídá: *Nejenže nepíšeme »b« velké, ale zdá se nám příliš honosné ještě i písmeno malé. Proto zavádíme — v souhlase s teorií jazyka jakožto uchovatele skutečnosti — psaní »b« zmenšeného. A vzhledem k bouřlivému rozvoji ateistické propagandy zamýšlíme příštího roku (nezmizí-li ovšem zmíněné prázdné slovo z našeho jazyka vůbec) — upustit úplně od psaní »b«, byť i zmenšeného. Budeme tedy psát, a vy čtenáři, jistě taktěz, »oží« (FEC).*

Týdeník Der Volksbote píše, že v ČSSR je *ještě ve řízení* 18 kněží, řeholníků i diecézních, a několik katolických laiků. Před půlrokem bylo uvězněných kněží 25. ● Biskupové Kajetán Matoušek a Karel Otčenášek, kteří mohou pracovat jako faráři v duchovní správě, *prý jsou stále pod policejním dozorem*; po návštěvě západních turistů měli v domě prohlídku; naštěstí policisté žádný »přítěžující materiál« nenašli. ● *Litoměřický seminární* — do r. 1773 jezuitský — *kostel* je ve velmi sešlém stavu; má být opraven a změněn v galerii barokních obrazů a plastik ze severních Čech. Stropní malby od Palka

jsou zcela poškozeny deštěm a holubím trusem. Zpustlé jsou i kostely děkanátní, dominikánský a kapucínský. ● *Jehovovi svědkové* mají v ČSR na 25 000 přívrženců, třebaž jsou zakázaní. Občas se objeví v tisku zprávy o nových soudech proti nim. ● Péči Informačního ústředí SN v Praze byl promítnut film o *návštěvě sv. Otce v sídle OSN*; byli přítomni představitelé katolického duchovenstva a členové diplomatického sboru. ● Výstavu »*Velká Morava a křesťanská misie u Slovanu*« ve Vídni, která byla skončena 8. května, navštívilo přes 20 000 osob, podle KN z 22. května též arc. kard. König. Zpestřením výstavy byly dva cykly hudebních pořadů. Od 10. června výstava je v Mohuči. ● Na »*Sázavské madoně*« z let po r.1350 je Panna Maria znázorněna, jak vede Ježíška za ruku a hovoří s ním; Ježíšek je asi čtyřletý a v levé ruce má malý dětský košíček. Obraz patří k cyklu nástěnných maleb ze života Panny Marie v kapitulní síni bývalého sázavského kláštera. ● V Národní galerii v Praze bude opět vystaven slavný obraz Brožíkův »*Hlava kněze*«. Obraz darovala ČSSR paní Reichtová, vdova po newyorském advokátu. ● Pokračuje *pruzkum břeunovského kláštera*; objevená předrománská krypta má tři stavební etapy. Nejstarší zmínky o klášteře jsou z r. 993, kdy klášter založil kníže Boleslav II. na podnět sv. Vojtěcha. Další zmínka je z r. 1045; za knížete Břetislava byla tam postavena bazilika. Předrománská krypta je první nejstarší stavbou toho druhu v Čechách. Kromě této krypty se na jižní straně kostela zjistila též krypta raně gotická. Na troskách vznikl po r. 1700 klášter barokní, stavěný Dienzhoferem. Bylo též odhaleno staré gotické i předrománské studniční stavení středověkého kláštera. ● Ve Státním archívu v Olomouci je *vzácný rukopis pašijí*, napsaný na pergamenu pro kanovníka Jana Kalivodu v klášteře řádu sv. Bernarda na olomouckém předměstí v r. 1525. Na první straně rukopisu je kresba procesí vycházejícího z olomouckého dómu, v jehož chrámových dveřích stojí biskup Stanislav Thurso. Kresba je dokladem, jak vypadal dóm a dnešní Václavské náměstí před 400 lety. ● V Národní galerii v Praze je deskový obraz »*Nevěřící Tomáš*«, vynikající práce z konce 15. století; Kristus obklopený apoštoly je umístěn do prostorné síně gotického chrámu, Tomáš s výrazem úcty i strachu vkládá prsty do jizvy v Ježíšově boku. Obraz je označen monogramem J. V. M. Není znám jiný obraz tohoto mistra z období mezi gotikou a renesancí. ● 16. března byl přijat nový zákon o vysokých školách. V oficiálním znění zákona se výslovně praví, že se *zákon nevztahuje na bohoslovecké fakulty*. Nejsou též uvedeny v seznamu vysokých škol.

RŮZNÉ ZPRÁVY

S napětím očekávaný *XIII. sjezd KSC* skončil 4. června navenek klidně. Těžko však říci, zda stejný klid vládl i na zasedáních za zavřenými dveřmi a při volbách nejvyšších stranických orgánů. Počet ÚV byl zvýšen z 97 na 110; 43,3% jeho členů jsou nové osoby, 11 postoupilo z kandidátů na plně členy a 33 dobu »kandidátství« přeskočilo. Počet kandidátů byl rovněž zvýšen, z 50 na 56; jen 11 kandidáty zůstalo, 45 jsou nové osoby. Presidium, nejvyšší orgán, má deset členů, jedinou změnu tvoří Oldřich Černík, vedoucí plánovacího úřadu, který nahradil stárnoucího Fierlingera; prezident Novotný zůstává i nadále prvním tajemníkem strany. Rehabilitace se dostává Josefu Smrkovskému, kdysi vězněnému. — Tyto změny lze vysvětlit touhou omladit osoby na vedoucích funkcích, zapojit více odborníky do provádění hospodářských změn a zvýšením kulturní a intelektuální úrovně vedoucích osobností. V dlouhé zahajovací řeči Novotný se pustil do »některých časopisů, které obhajují názory nejasné, protivící se nauce strany«, a do studentů, že se brání jednotě s dělnickou mládeží a mají »rozkladný« vliv na společnost. Na posledním zasedání mluvil autor nového hospodářského plánu Ota Šik; hájil ho proti nařčením, že znamená krok zpět ke kapitalismu; »buď reformu, nebo hospodářské ustrnutí«. Na pravé ovoce sněmu si musíme ještě počkat. Na Západě si všimli,

že zástupci zahraničních stran byli většinou druhořadé osobnosti, až na prvního tajemníka KSSS Brežněva a východoněmeckého Ulbrichta. Zástupce neposlaly Čína, Albánie a Severní Korea.

• Tisková kancelář Associated Press píše, že při májových manifestacích došlo opět *k porušení veřejného pořádku*; několik osob bylo zatčeno »pro obtěžování chodců, poškozování majetku a rušení nočního klidu«. Průvody na 1. máje prý letos byly velmi skromné a krátké, na víc než jednom místě skončily příchodem na shromaždiště, kde si potom řečníci řečnili. Při vojenské přehlídce 9. května na Letenské pláni byly zastoupeny také *rakety »země-vzduch« a »země-země«*, vezené na obrněných transportérech. ● Slovenská Smena odpovídá na dotaz, *co se stane s majetkem uprchlíků*; v zásadě majetek propadá státu, ale soud může rozhodnout jinak, když např. zůstane v ČSSR jeden z manželů s nedospělými dětmi. ● Chystá se *nový zákon o osobním vlastnictví bytu*; místo rodinných domků by se stavěly vícepodlažní domy, v nichž by občané byli majiteli bytu se všemi právy i povinnostmi; jedná se též o odprodeji některých bytů ze státní výstavby. Státní výstavba jako převažující forma prý je neudržitelná a omezí se jen na tzv. sociální výstavbu a na stavbu bytu pro státní zaměstnance. ● Letos vyjde v ČSSR 83 *příležitostních známek a tři aršíky*; v květnu vyšla série motýlů, vypracovaná ve čtyřech barvách, tři známky věnované sjezdu KSC, v červnu emise »*Indiáni Severní Ameriky*« — s památkami na život Indiánů vyobrazenými podle originálů ze sbírek pražského Náprstkova muzea, v červenci šest známek k politickým a kulturním výročím, jako k 30. výročí mezinárodních brigád ve Španělsku, 400. výročí Státní vědecké knihovny v Olomouci, 100. výročí založení Čs. společnosti chemické při ČSAV a 700. výročí založení města Náchoda; na srpen jsou připraveny známky k mezinárodnímu veletrhu v Brně, s obrazem Jáchymova — kolébky atomového věku — a k založení 70. výročí Čs. olympijského výboru. K 9. květnu by vydal aršík »*Pražský hrad*«; celá série obsahuje zobrazení české svatováclavské koruny, chrámu sv. Víta a svatojiříského reliéfu z r. 1220. ● Čs. občan může poslat příbuzným do zahraničí *tři dárky za rok* v ceně do jednoho sta korun bez jakéhokoliv povolení, tři dárky do 300 Kčs, na něž třeba povolení celního úřadu. ● Pod titulem »*S rozstříleným praporem*« vyjde *paměti generála v záloze Viléma Sachra*, který za druhé světové války bojoval ve Francii, pak odešel do Anglie a odtud r. 1943 do Sovětského svazu a přes Polsko, Dnku a Slovensko se r. 1945 vrátil do Prahy; 9. května 1951 ještě velel při přehlídce dělostřelectvu; koncem měsíce byl zavlán na velitelství, místo pochvaly, kterou čekal, dostal papír, jímž byl na hodinu propuštěn do zálohy, zdá se, protože hájil samostatnou čs. vojenskou doktrínu, ne otrocky okopírovanou podle sovětské.

• Bratislavský klub kopané Slovnafť se od začátku jara soutěže jmenuje *Internacionál, Inter-Bratislava*. Nový název má vystihnout, že je to klub pracujících s revolučními tradicemi; zdůraznit spolupráci všech složek národnostních v obyvatelstvu Bratislavy a vylučovat nezdravé nacionalistické tendence, píše LN. ● V Praze mají *Dům módního odívání*, který slouží »*nejnáročnějším*« zákazníkům. Nejvyšší úrovní budou odpovídat také ceny. Dům spojuje v sobě bývalé výběrové módní závody Eva, Adam, Styl, Diplomát, Typ, Tvar, Horník, obchodní domy Darex a Dům módy a střihovou službu Vkus. ● V Ostravě byl v listopadu m.r. odsouzen na 8 měsíců do vězení 43letý Josef Pokorný, protože prý s sebou přinesl z Rakouska *ilegální literaturu*. ● V novozámeckém rybníku v Záhrádkách na Českolipsku, který *pochází z doby Karla IV.*, mají tříposchodové výpustní zařízení s krytým můstkem připomínající architekturu pozdní gotiky. Na výpustní zařízení navazuje 100 m dlouhý kanál, který byl ve 14. století ručně vyhlouben v pískovcové skále a je 15 m hluboký a přes 5 metrů široký. ● *Mužstvo košíkové Slávia VŠ Praha*, finalista Poháru evropských mistrů, bylo potrestáno ročním zastavením zahraničních utkání — protože bez svolení pánů z ÚV KSC

sehrálo jeden zápas v Itálii. Rozhodnutí vyvolalo velké pouhroužení, ale nebylo odvoláno. Podobným sankcím jsou vystaveni i umělci, třebaš za svůj výkon přivezou devízy. Sportovci a umělci jsou jen výkonnými orgány, dělníky, rozhoduje jen a jen KSČ. ● Podle brněnské Rovnosti si skupina » chuligánů « vybudovala pod Špilberkem s nadlidskou námahou po nocích a potají podzemní *bunkr ke svým schůzkám s děvčaty*. Konec » jednomu podzemnímu hampejzu « museli udělat až pyrotechnici z destruktčního střediska. ● V ČSR se konají pokusy » zhumanizovat « box, zastavený po dvou smrtelných úrazech: na vzorové výběrové soutěži od 1. září se bude boxovat v rukavicích desetiuncových, ve všech střetnutích rohovníci musí užívat ochranné přilby, po knockoutu úderem na hlavu bude dospělým zakázán start v ringu na dva měsíce, dorostencům na tři měsíce, bude omezen počet zápasů, propracována technika obrany a zvýšena pravomoc lékaře u ringu. ● Zároveň byla uveřejněna statistika smrtelných úrazů v organizované tělovýchově za léta 1954-1964: při horolezectví zahynulo 47 osob, ve vodáckých sportech 22, v lyžování 18 a při kopané 27. ● Německá Lufthansa zahájila 16. dubna pravidelnou *dopravu mezi Frankfurtem n.M. a Prahou*; budou na ní jezdit dvě letadla týdně, ČSA lítá na této trati už delší dobu třikrát za týden. Z Frankfurtu lze jet do Karlových Var a do Prahy také autokarem v sobotu a v neděli se vrátit. ● V roce 1967 ČSSR pomýšlí *dovést střední samočinné počítače z kapitalistických států ve výši asi 50 milionů Kčs ohodnotí parity*; v pozdějších letech budou dováženy také ze Sovětského svazu. K zjištění nejlepších strojů, jimiž disponuje Západ, byla uspořádána od 12. května do 8. června mezinárodní výstava Incomex 66.

KULTURNÍ ZPRÁVY

Film režisérů Klose a Kadára » *Obchod na korse* « dostal Oscara, zlatou sošku symbolizující nejvyšší vyznamenání Americké filmové akademie pro nejlepší mimoamerický film natočený v minulém roce. LD neváhala poznamenat, že byli poctěni umělci nespravedlivě umlčovani po neblahém banskobystřickém zásahu; a hned volá po nutné umělecké svobodě, kterou filmaři musí mít, aby dobrou pověst čs. filmu mohli udržet... a » z uměleckého kapitálu dokázali vytlouci i kapitál komerční «. Je to druhý Oscar, který jde do ČSR; první dostal v r. 1948 Ivan Jandl za dětskou roli ve filmu Evropské děti (The Search); hraje zde chlapce, jehož rodinu nacisté rozvezli po věznicích a táborech a který se nakonec setká se svou matkou. ● Ve dnech 12.-15. dubna se konala v Brně *mezinárodní konference na téma » Antika a dnešek «* za účasti více než 500 vědců ze tří světadílů. Latinsky na ní promluvil i ministr školství dr. Jiří Hájek a předseda ČSAV F. Šorm. Antická kultura, pravil ministr Hájek, je jedním ze základních pilířů evropské vzdělanosti, civilizace a kultury, na jejímž základě se rozvinula i moderní věda a technika. Přednášku na téma konference pronesl francouzský komunistka Roger Garaudy. V souvislosti s konferencí bylo oznámeno, že v ČSR je zavedena latina jako povinný předmět na humanitní větví po dvou hodinách týdně ve všech ročnících a jako volitelný předmět na větví přírodovědné po dvou hodinách ve druhém a třetím ročníku. Zájem o latinu prý je velký, letos se jí učí na 40% žáků humanitní větvě střední školy. Těžkosti jsou v kvalifikaci učitelů, v nedostatku pomůcek a učebnic. ● 7. dubna zemřel v Havlíčkově Brodě ve věku 93 let akademik *Bohumil Němec*, profesor biologie na Karlově universitě a člen vědeckých společností sovětských, německých, polských, amerických, švédských a jihoslovanských; publikoval víc než 650 vědeckých prací. R. 1936 byl postaven za kandidáta na presidenta ČSR proti Edvardu Benešovi. ● Nedaleko obce Zlechova na Uherskohradištsku je významný archeologický areál z doby před *Velkomoravskou říší*, z 3.-5. století; byly by to snad památky na první Slovany, které tam vytlačili z Ukrajiny Hunové postupující kolem roku 375 směrem k východu. ● Slovenský Kulturný život a české Literární noviny uveřejnily *rozhovor s Laco Novomeským*, který

Kard. Beran v... PLZNI, ale v severoamerickém státě Wisconsin. Místní Češi pocházejí z přistěhovalců z Mrákova na Chodsku a v chodském kroji je oblečena babička i se svou vnučkou.

se dožaduje pro nesocialisty svobody vyjádřit své mínění; neznamená to krok ke kapitalismu; socialistická kultura má dopřávat touž svobodu, kterou má kultura v kapitalistických státech; přimlouvá se i za otevřený dialog s katolíky v ČSSR, obhájcem socialismu se z něho může dostat nových idejí. ● Na pražské Universitě 17. listopadu začne příští rok *pětileté večerní studium pro překladatele a tlumočníky*; hlavním jazykem bude angličtina a vedlejším ruština. ● Román Karla Čapka » *Válka s mloky* « bude zfilmován v čs. - americké koprodukcí; jak herecky, tak finančně se koprodukcce účastní jedna z velkých filmových společností, režiséři jsou Klos a Kadár, autoři filmu *Obchod na korse*, vyznamenaného Oscarem.

Svaz čs. spisovatelů *dvakrát protestoval* proti odsouzení Daniela a Siňavského: nejdříve telegramem a pak vyslal do Sov. svazu tříčlennou delegaci, kterou vedl Jan Drda; v Moskvě zjistili, že ani Svaz sov. spisovatelů s odsouzením nesouhlasil; souhlas, vyslaný do světa, podepsalo pár funkcionářů strany. ● Pro návštěvníky otevře Universitní knihovna v Brně opět své půvabné historické bibliotéky v kláštřích *augustiniánů, minoritů a kapucínů*, rovněž i klášterní knihovna *rajdanská* přivítá své zájemce, ohlásili v brněnském rozhlase, a tak pověděli o osudu bývalých klášterních knihoven a budov. ● V Praze otevřeli mezinárodní výstavu » *Akademia 66* «; 1800 výtisků reprezentuje především společenské a přírodní vědy v 14 zemích; instituce si mohou vystavené knihy hned koupit, jednotlivci ve Středisku Státního nakladatelství technické literatury. Výstava má být zárodkem pražského stálého mezinárodního střediska vědecké literatury. V něm bude možné od října objednat jakoukoliv západní vědeckou a odbornou literaturu. ● V půli března vyšel po víc než dvouleté přestávce třetí díl *Příručního slovníku naučného*; oddalování vydání redakce odůvodňuje tím, že chtěla zachytit nejposlednější změny v politickém obrazu světa; podle jiných čekali na to, jak se vyvine situace v socialistickém táboře, aby pak nemuseli měnit... Čtvrtý závěrečný díl prý vyjde příští rok.

V Náchodě zemřel 22. března *dr. Miroslav Šebor*, bývalý policejní ředitel, rodem z Nymburka, fejetonista, autor povídek stylu Jakuba Arbesa a Edgara Allana Poe a humoristických črt, kulturní pracovník na Náchodsku. Přezívá ho vdova dr. Bohuslava Šeborová, roz. Novotná. Zesnulý byl bratr dr. Miloše Šebora, spolupracovníka našeho časopisu, a paní Mileny Ulverové, roz. Šeborové, z Nového Yorku.

★ ★ ★

Vláda v JUGOSLÁVII přislíbila svou pomoc k postavení kostela sv. Josefa dělníka v průmyslovém městě Borovo v Chorvatsku.

V EXILU A JINDE VE SVĚTĚ

FRANCIE. — Malř Jaro Hilbert pořádal ve svém ateliéru ve Ville-d'Avray výstavu svých nejnovějších 51 maleb.

POLSKO. — Oslavy millenia pokračovaly v květnu v dalších polských městech. V Krakově byly přítomny procesí s P. Marií Čenstochovskou a s ostatky svatých mučedníků Stanislava a Vojtěcha desetitisíce věřících. Procesí šlo z katedrály wawelské, zasvěcené sv. Václavu, do kostela svatých Michala a Stanislava Na skalce. Věřící házeli na průvod květiny — tak vyjadřovali svou vděčnost za dar víry a svou oddanost kard. Wyszyńskému a ostatním biskupům. Arcibiskup mons. Wojtyła v kázání oznámil, že sv. Otec poslal jako svůj dar městu kámen ze základů baziliky sv. Petra, aby ho bylo použito do základů nového kostela v » socialistickém městě « Nové Huti na předměstí Krakova; Nová Huta, vzniklá po druhé světové válce, má přes 100 000 obyvatel, ale dosud tam nesměl být postaven kostel. Též odsoudil » klukovinu « krakovských městských úřadů, kteří bez ohlášení změnili cestu, jíž obraz P. Marie měl do Krakova přijet, takže tisíce věřících naň nadarmo čekaly. Po Katovicích přišlo na řadu 29. května Gdaňsko; tam došlo k nepokojům, když kolem kostela začalo jezdit auto s nápisem: » Neodpouštíme! « — myslí se: neodpouštíme Německu. Několik katolických studentů bylo zatčeno, když nápis chtělo strhnout.

Ještě 3. května kard. Wyszyński poděkoval sv. Otci za telegram, který jemu a polským katolíkům poslal k oslavám v Čenstochově. Podle zpráv, které se objevily na Západě, polský primas poslal v únoru a březnu čtyři dopisy: prezidentu Ochabovi, předsedovi rady ministrů Cyrankiewiczovi a sekretáři komunistické strany Gomulkovi, aby se dohodli na společných oslavách millenia a aby se přece jen dovolilo papeži Pavlu VI. přijet do Polska. Na žádný z dopisů však nedostal odpověď.

Millenium oslavili též Poláci v zahraničí a k nim se připojili i místní katolíci. Irský episkopát nařídil, aby 3. květen byl den modliteb za Polsko; 8. května se konaly vzpomínkové slavnosti v Bruselu, v pařížské katedrále Notre Dame za přítomnosti kardinála Feltina, 3. května se za Polsko modlili v mexické svatyni Panny Marie Quadalupské, ve Svýcarsku a 22. května oslavilo své millenium 40 000 Poláků v Londýně. Organizačnímu výboru poslal pozdravný dopis též anglikánský primas dr. Ramsey. Vrchol oslav byla společná pouť a oslava v Římě (viz str. 160).

Arc. Boleslav Kominek z Bratislavi nedostal pas, aby mohl odjet do Paříže na přednášku o náboženské situaci v Polsku.

Koncem března sekretář polské biskupské konference mons. Choromański poslal list ministerskému předsedu Cyrankiewiczovi, v kterém mu podává vysvětlení k článku v německém časopise *Aussenpolitik*, jako by polští biskupové dostali na sněmu peníze od biskupů německých; nedostali nic přímo; pro nedostatek povolených deviz ale byli nuceni přijmout finanční pomoc Svaté stolice, která pocházela především od biskupů amerických a německých.

NSR. — *Sbirka Adventiat* na katolické podniky zemí Latinské Ameriky, konaná v adventní době, vynesla 43 milionů marek; bude jich použito pro zesílení katolických rozhlasových a televizních vysílání.

V turistických střediscích NSR, kde je nedostatek kněží a katolíci žijí rozptýlení, věřící mohou splnit svou nedělní povinnost už v sobotu večer.

Členové německé Katolické akce si vzali za úkol sbírat peníze na postavení *smírné kaple* na území bývalého koncentračního tábora v Osvětimi.

V HONGKONGU zavedla liturgická komise několik *zajímavých novot*: např. barvy liturgických rouch byly upraveny podle smýšlení a citu východoasijského obyvatelstva. Při mších za zemřelé bude užíváno barvy bílé, kterou tamější obyvatelstvo považuje za barvu smutečnou. Pro snoubenecké mše a pro svátky Páně se bude užívat kasule barvy červené — to je barva radosti a lásky.

MAĎARSKO. — V lednu byl odsouzen na rok vězení a 400 dolarů pokuty dp. Jan Oláh, protože dostával ze zahraničí balíky a náhradou za ně se zavázal sloužit mše svaté; tento způsob placení prý je proti devizovým předpisům. — Jiný kněz Josef Kalacska byl odsouzen, protože kritizoval socialistické zřízení.

Komunistický tisk potvrdil, že bylo znovu zatčeno několik osob, kněží i laiků, propuštěných za amnestie v r. 1963, a odsouzeno k trestu od 4 do 5 let žaláře. Jsou to členové tzv. Regnum Marianum, sdružení rozpuštěného policií. Odsouzení musí odpykat též trest, který jim byl předtím odpuštěn.

V bývalém francouzském KONGU byly znárodněny všechny budovy, které slouží vyučování; mezi ně patří také všechny semináře v zemi, které nyní musely být schváleny zvláštním ministerským výnosem. Církev má v zemi jeden velký a osm malých seminářů a tři noviciáty.

Křesťanská akademie má na skladě

Eystein Ágrimson-Emil Walter, LILIE	600 lir
Anna Achmatová, REQUIEM	200 lir
Pavel Claudel, SVATÉ OBRÁZKY ČESKÉ (francouzský originál, překlad Jana Čepa, ilustrace Mir. Šaška	150 lir
Jan Čep, O LIDSKÝ SVĚT	500 lir
Jan Čep, MALÉ ŘEČI SVĚTEČNÍ	300 lir
Jan Čep, KVĚTNOVÉ DNI	200 lir
Jan Čep, POUTNÍK NA ZEMI	1200 lir
Petr Den, RADOST VE VESELÍ	400 lir
Petr Den, SVĚTĚLKO JEN MALÉ	300 lir
Gertruda Goepfertová, HEJNO STEHLÍKŮ	600 lir
Michael Horatzuk, K SMÍCHU I K PLÁČI	900 lir
Vilém Hünermann, HORÍCÍ OHEŇ	2400 lir
JAN XXIII. K CM JUBILEU	250 lir
Jan XXIII., MATKA A UČITELKA	200 lir
Jan XXIII., MÍR NA ZEMI	200 lir
Jiří Kavka, PRVNÍ SŮL	450 lir
KŘESŤANSTVÍ A OBNOVA SPOLEČENSKÉHO ŘÁDU	200 lir
MODLITBY A CHRÁMOVÉ PÍSNĚ	100 lir
Josef Olšr, Sl. Boží ANTONÍN CYRIL STOJAN	300 lir
Ladislav Radimský, RUB A LÍC NASEHO NÁRODNÍHO PROGRAMU V ATOMOVÉM VĚKU	900 lir
Alois Rozehnal, UNFULFILLED PROMISES, Social Insurance in Czechoslovakia	am. dol. 3,50
ŘÍMSKÝ MISÁL na neděle a svátky	1200 lir
Sales, JEŽÍSOVO SRDCE SVĚTU	1000 lir
Božena Sirková, POVÍDKY A ZKAZKY Z NOVÉ GUINEJE	600 lir
Milada Součková, ALLA ROMANA	600 lir
Milada Součková, PASTORÁLNÍ SUITA	300 lir
Bedřich Svatoš, ZÁDY K SVĚTU	1200 lir
Bedřich Svatoš, KRŮPĚJE ZAŠLÉHO ČASU	900 lir
Josef Ševčík, O VÍŘE V BOHA	300 lir
Škrabal-Petrů, NOVÝ ZÁKON ve třech svazcích	1500 lir
Robert Vlach, PLÁČ ZA ŠPANĚLSKO	150 lir
Robert Vlach, SLOVA K HOSTU	300 lir
Jan Čing Hsiung Vu, UMĚNÍ MILOVAT	300 lir
ZIVOT V KRISTU — Katechismus pro dospělé	1500 lir

(jeden americký dolar je 600 lir)

Objednávky vyřizuje KŘESŤANSKÁ AKADEMIE, Roma, Via della Conciliazione 1 - ITALIA.

DOSTÁVÁTE SPRÁVNĚ NOVÝ ŽIVOT? Hlaste nám každou změnu adresy. A PŘEDPLATNÉ JSTE UŽ POSLAL? Tím dokážete, že se vám NŽ líbí a že si přejete, aby vycházel i nadále. Budeme vám vděční, když časopis v pořádku vrátíte, jestliže s jeho obsahem nesouhlasíte.

p o z n á m k y

Pokus o bilanci slavné pouti Amerikou

Povolanější a informovanější sledovali slavnou pouť kardinála Berana Amerikou a podávali o ní podrobné zprávy. Byl jsem přítomen jako očitý svědek jen v její první etapě, v Novém Yorku, která trvala dva dni. O další čtu jen v novinách, které mi docházejí z Texasu, z Chicaga, z Kanady; všechny tyto zprávy mi však jen potvrzují to, co jsem sám zažil a viděl. Proto snad se mohu ve vší skromnosti pokusit o malou bilanci cesty pražského arcibiskupa po české a slovenské Americe, upozornit na dary, které jsme od poutníka dostali, a zopakovat si rady a poučení, které jsme od statečného muže obdrželi.

Předně konstatujeme, že kardinál Beran se stal krásným sjednotitelem československé Ameriky. Kdo žije tak dlouho v Americe jako já, ví, že se nestane často — stalo-li se to vůbec —, aby se při jedné příležitosti setkaly organizace tak různé, jakými je třeba slovenský Sokol a český Orel, aby zástupci spolku legionářů seděli s organizacemi katolickými, aby najednou zmizely hloupé přehrady existující jindy mezi tak zvanými starousedlky a » nově příšlymi « — ti » nově příšli « zde už jsou také několik desítek let —, aby katolíci, protestanté a ateisté se přímo předháněli v uctění jednoho člověka. Rozumějte mi dobře: když Národní rada americká pořádala oslavu nějakého významného výročí, sešli se na ní také krajané všech možných politických a filosofických směrů. Nesešly se však spolky jako takové, krajané nebyli jejich reprezentanty. Nuže, na banketu pořádaném Svazem českých katolíků v Novém Yorku, na dvacet nejrůznějších českých a slovenských spolků bylo přítomno v podobě osob svých významných představitelů. Bylo-li lze banket Společnosti pro vědy a umění nazvat shromážděním ekumenickým, neboť bylo na něm přítomno mnoho předních představitelů všech možných církví v Americe, pak krajanské oslavy tento » ekumenismus « rozšířily na všechny lidi dobré vůle. Kdo chyběl — a bylo jich málo — tuto dobrou vůli neměl. Když po dvaceti letech v Americe jsem tuto univerzální dobrou vůli viděl, poznal jsem, že naši lidé přímo touží po autoritě, svobodné a mravní, za kterou by rádi všichni šli, kdyby ji ve svých srdcích a myslích našli.

Kardinál Beran vykonal v Americe také velkou práci, kterou bych nazval probuzeneckou. Znovu a znovu od všech žádal, aby obrátili svou pozornost k vla-

sti a aby nezapomínali na tu zem » krásnou a jedinou, v dědictví nám danou », jak to stojí v Máchově Máji, který právě slavil své stotřicáté výročí. Na mnoha místech opakoval svou výzvu, aby krajané v Americe zpívali české a slovenské písně, duchovní i národní, bylo dojemné slyšet, že po jeho požehnání na půl tisíc lidí zpívalo svatováclavský chorál v plesové síň velkému hotelu na luxusní Madisonově Avenui v Novém Yorku. Náš kardinál vyložil, že zdravá loajalita k Americe nebo ke Kanadě nevyžaduje od nikoho, aby se odnárodnil, aby přestal být dobrým Čechem nebo Slovákem. Když na banketu Společnosti pro vědy a umění děkoval členům této organizace, že učí své děti mateřskému jazyku a vychovávají je k lásce k vlasti, kterou museli opustit, bylo v tom možná trochu šelmovství a otcovského pokárání: kardinál Beran asi ví, že se to často neděje a že děti nejen prostých lidí, nýbrž i našich vzdělců, často nerozumějí mateřské mluvě. Kéž toto napomenutí velkého vlastence padne na úrodnou půdu! Kdo sleduje jako já tak dlouho osudy naší národnosti v Americe a v Kanadě, bohužel si musel všimnout, že se mateřským jazykem mluví v odlehklých budovách v krajanských čtvrtích, a že se zaň hned stydíme, když nás, Čecháčky, oslní už trochu osuntělý přepych takového hotelu Waldorf-Astoria! Bylo velmi dobře, když nám princ Círky, ve svém purpurovém hávu, ukázal, co se sluší a patří.

Za třetí kardinál Beran poučil krajanskou a exilovou Ameriku o tom, že kultura je důležitější než politika, a že křesťanství je nejkrásnějším květem vší kultury. Sem tam několik lidí, nedosti hluboce myslících, bylo zklamáno, že kardinálovy řeči nebyly politické a že nehromovaly proti dnešnímu režimu v Československu. Nepochopilo se někdy, že statečnému muži, který přijel do svobodné Ameriky skoro přímo z vězení a internací střední Evropy, jde o víc než jen o skončení komunistického režimu u nás. Že mu jde o to, aby v národě, který má tak rád, se podobná katastrofa nikdy už nemohla opakovat. Svobodná politika demokratická není něco, co by viselo ve vzduchoprázdnu, nýbrž má své základy v kultuře národa, která všem jeho jednotlivcům dává osobnost a charakter. Tato kultura by stála na písku, kdyby proti odvěkému dědictví našeho národa a jeho velkých synů a dcer nestála na skále křesťanské víry, naděje a hlavně lásky. Proto kardinál Beran našim vzdělcům v Společnosti pro vědy a umění výslovně řekl, že věda

i umění bez duchovního podkladu křesťanské víry jsou mrtvé a nepřinesou kýžené plody. Ví, že bude-li každý z nás z křemene, celý národ bude z kvádrů, a že se pak politická nadstavba nesvobody zhroutí jako domek z karet. Beran jinými a svými slovy, vždy přízvušobnými porozumění svých posluchačů, říkal to, co říkal a napsal Masaryk, že česká otázka je otázkou náboženskou. Česká resp. československá otázka je v Americe a v politice Spojených států odstavena na zadní a nedůstojné místo. Náš kardinál ví, že bude zas otázkou světovou, až pro nás, Čechy a Slováky, bude otázkou náboženskou. Oportunistické a konformistické třtiny větrem se klátící stejně v Československu jako v Americe z našeho problému světový problém neudělají a naši otázku svobody a nového národního vzkříšení na zelený stůl dějin nepoloží.

Krátce řečeno, kardinál Beran věděl, co chce, když mluvil v Americe, jako to věděl, když v roce 48 varoval lidi před katastrofou ateistického komunismu. Kéž mu konečně začneme rozumět, jemu, který často mluvil v podobenstvích, kéž se jeho slovy budeme řídit ve všednostech a pokusech denního života!

Ladislav Radimský

Útržky z čs. tisku

» Budiž mi však přece jen dovoleno vyjádřit své pevné předsevzetí, že je dnes pro celou oblast životní kultury nezbytnou nutností vytvořit nové stabilní hodnoty. « (V Lit. novinách 11-11-65, v recenzi knihy F. Grause, Světové dějiny a úkoly čs. historiografie)

» Což nevyjadřuje téma zkázy věčnou situaci člověka, vědomí, že není všeobecným účelem světa, že je nesen silami, které nestvořil a které bude vždy kontrolovat jen velmi částečně?... že každý — jednotlivec, národ, stát — touží po jisté míře svobody, pospolitosti, prosperity a jistoty? « (LN 11-11-65, z článku » Co je zkáza? «)

Redakci došlo

Milada Součková, » alla Romana «. Básně. Vyšlo jako 30. svazek » Vigilie «, literární edice Křesťanské akademie a 49. svazek Sklizeň svobodné tvorby léta Páně 1966. Cena 600 lir.

Josef Ševčík, O víře v Boha. Odpověď nevěřícímu. Vydala Křesťanská akademie v Římě r. 1965. Cena 300 lir nebo 0,50 dol. — Osmdesátistránková brožurka je odpovědí na knížku Arnošta Kolmana » O víře v Boha «, vydanou r. 1961 v Praze.

Rozšiřujte Nový život

dopisy • dotazy • odpovědi

Boj o pašije — pro a proti

Hořícké pašije — » Komédie o umučení a slavném vzkříšení Pána a Spasitele našeho « — se hrají od května i v Praze v Realistickém divadle. Jejich předvádění vyvolalo velkou diskusi; některým katolíkům se to zdá profanace, kdežto jiní jsou spokojeni s důstojným chováním herců; komunisté považují pašije za propagaci náboženství. Divadelní a filmové noviny několikrát uveřejnily hlasy veřejnosti; v Brně (pašije se hrají od listopadu) » se chodí na pašije « víc než na hokej, píše 9. února. Je zajímavé, že jak autor scénáře Jan Kopecný, (» jsem neznaboh a komunista «), tak i režisér Evžen Sokolovský jsou přesvědčení komunisté; pašije uvedli — alespoň podle odpovědi redaktorovi — aby poskytli příležitost veřejnosti vyrovnat se s tím, co patřilo k naší minulosti a k našemu myšlenkovému světu, vyrovnat se s » křesťanským mýtem «; ve hře prý je uložena » česká národní moudrost staletí «. Duchovní a jeptišky prý považují předvádění za úspěch křesťanství a ekumenismu ve světě, komunisté prý tím uznali, že komunismus nemůže odpovědět na všechno, že marxismus není tou pravou názorovou základnou. Komunisté prý se ptají, zda se inscenátorům podařilo vyjádřit dostatečně, že to si člověk stvořil Boha; měli dokonce strach, že by se z her měla stát demonstrace katolické veřejnosti, a mezi řádky čteme, že před tím byli varováni kněží. Kdyby k demonstracím mělo dojít, hra bude stažena. Uvedeme několik hlasů:

» Tak jste klesl v této době kdy národ se topí v zlobě štván jak v koncentráku národ Husův — Komenského Hruza — Styďte se!!
Až kdysi půjdeme kolem vaší THALIE
Na dveře jí s chutí každý naplne. «

(Jeden z věřících)

» V té děsné inflaci překomplikované dramatiky to působí jako něžné pohlázení. A přitom je to divadlo současné, dravé, uličnické, naivní a hluboké «... (E. S. Brno)

» Komunisté chtějí ukrást Krista. Ale Bůh to nedopustí. Hanba rukám svatochráde!!! « (Anonymní listek)

» Ten Ježíš říká samý hezký věci. Jako třeba o té rovnosti, že si jsou lidé rovní. Nebo miluj svého bližního jako sebe sama. A že to je nesmysl honit se za bohatstvím a tak. A že se má žít po lidsku a pomoct druhému. No, k to-

muhle se přeci může přihlásit každý, i ten, kde v žádného Pánaboha nevěří. On je to stejně jen takovej obraz, hezká pohádka, moc hezká. « (Hlas diváka)

» Byl jsem na představení..., ač jsem se původně rozmýšlel, obával jsem se a opovrhuji jakoukoliv protináboženskou propagandou.

Byl jsem velmi uspokojen silným kulturním zážitkem, jež představení v mé duši vyvolalo, a píšu tento list, abych blahopřál všem, kdo o zařazení této hry do repertoáru rozhodovali a zdrželi se agitačních deformací. Sokolovský odvedl čistou práci a Kristus v podání p. Lakomého ztělesnil ušlechtilou představu z let mého mládí. Vroucí hlas prologu, jednoduchost prostředků, stylizace při všem realismu, nikde žádné zesměšňování — všechno čisté a průzračné jak tehdejší lidská duše vytvářející současně i lidové písně, národní kroje, pohádky a přísloví — nestačil jsem se divit, že jsem ve Státním divadle, do kterého jsem už 15 let prakticky přestal chodit.

Děkuji vám srdečně. « (Prof. dr. Boh. Boček)

Nedlouho po premiéře DFN přinesly příznivou recenzi; slabší výkon podle nich podal Lakomý, ovšem přiznávali, že je těžké vyjádřit Kristovu jak lidskost, tak i božskost, když ji přijmeme. Lidsky ušlechtilá prý je Maria a nejlepší apoštolé, kterým se poskytla příležitost přinést na jeviště něco z lidového humoru.

Apoštolát modlitby

V červenci se modlíme na úmysl, aby všichni věřící, laici i duchovní, ochotně odpověděli na výzvu k svatosti v církvi; *misijní*: aby sdělovací prostředky více sloužily v asijských misích k hlásání evangelia.

V srpnu: za úspěch apoštolátních podniků katolických laiků žijících mezi pohany; *misijní úmysl*: aby indický národ našel v sociální nauce evangelia cestu ke Kristu.

V září: za liturgickou výchovu věřících; *misijní úmysl*: za misie v Kongu.

Studentský majáles

15. května se konal tradiční studentský majáles. Tisk a rozhlas se spokojují s všeobecnou poznámkou, že se majáles vydařil, a uvedly jen » neškodné « říkanky; jen Rudé právo poznamenalo, že některá hesla byla » urážlivá, vulgární a nepravdivá «, zahraniční tisk se zmínil o několika, která režimu musela být velmi trapná, která ostře řezala nový ekonomický systém, situaci v zemi

a nešetřila Sovětský svaz ani presidenta Novotného: Ať žije Sovětský svaz, ale ať se živí sám... Ať žije, ale málo a s mírou! — Jen dále od Hradu dále... — Jen my splníme pětiletku ve čtyřech letech... Letíme do vesmíru, ale jíme kůrky chleba... Lékař má 999 zaměstnání... Blažení chudí duchem, neboť jejich království je ČSSR... Občané, zvolte mě, udělám vše, nerozumím ničemu... Vše má meze, jen blbost ne... Naše vláda chce klid... Máme klidné svědomí, r. 1950 nám bylo šest let... Kdyby nebylo Stalina, na koho svedem vinu... « Králem majálesu byl zvolen komik Miroslav Horníček; loňský americký básník Alen Ginzberg byl nedlouho po majálesu z ČSSR vykázán.

Z dopisů

Letos na začátku léta slaví náš pan rada Mejzlík diamantové kněžské výročí. Vzpomněl jsem si přitom, jak si ho vážil nebožtík Josef Florian. Chodil k němu ze Staré Říše pěšky (dobré tři hodiny cesty) k svatě zpovědi. Jednou se stavil Florian ve Studené u dr. Hocha a paní mu chtěla utírat prach z bot. Ale on nedal, ten že na botách musí zůstat, protože jde na pouť k svatému knězi. Farářem se u nás stal roku 1919... (Z jihozápadní Moravy)

Poznámka redakce: A odchovanec a farník pana faráře Mejzlíka, dominikán dr. Ondřej M. Petrá, slaví ve stejnou dobu (na sv. Cyrila a Metoděje) své stříbrné kněžské jubileum. A kromě něho ještě dva jiní exulanti vzpomněli svých kněžských pětadvacetin (ti dva na sv. Petra a Pavla): dr. Alexander Heidler v Mnichově a dp. Václav Hovorka ve Spojených státech. Všem jim ze srdce přejeme, aby je Pán zachoval ve své lásce.

• • •

PŘÍŠTÍ ČÍSLO, 9-10, vyjde 15 září. Uzávěrka pro ně je 15. srpna. Nezapomeňte zaplatit, co dlužíte za tento, a možná i předcházející roky. Splníte tak svou povinnost spravedlnosti a pomůžete pokračovat ve vydávání. Naše předplatné je stejně jako bylo r. 1954, třebaš několikrát se zvýšily ceny v tiskárně i poštovně. Pomozte nám nést finanční břímě, tím že pošlete předplatné podpůrné. Činí pět dolarů nebo 3000 it. lir. Děkujeme vám.

• • •

Všichni jsme žebráci před Bohem. (Sv. Augustin)

Lépe je přemoci svůj jazyk, než postít se o chlebě a vodě. (Sv. Jan od Kříže)